UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 041962231

CENTRAL CIRCULATION AND BOOKSTACKS

The person borrowing this material is responsible for its renewal or return before the **Latest Date** stamped below. **You may be charged a minimum fee of $75.00 for each non-returned or lost item.**

Theft, mutilation, or defacement of library materials can be causes for student disciplinary action. All materials owned by the University of Illinois Library are the property of the State of Illinois and are protected by Article 16B of *Illinois Criminal Law and Procedure*.

TO RENEW, CALL (217) 333-8400.

University of Illinois Library at Urbana-Champaign

FEB 1 5 2002

FEB 1 5 2002

DEC 2001

When renewing by phone, write new due date below previous due date. L162

בר כוכבא

(דער זוהן פון דעם שטערן)

אדער

דיא לעצטע טעג פון ירושלים

— פון —

א. גאלדפאדען

HEBREW PUBLISHING COMP

83-85 Canal St., New York.

1908.

אלענדארפ׳ס מעטהאדע,

פון אלעקסאנדער הארקאווי,

איז א ניצליכער בוך גרינדליך אויסצולערנען דיא ענגלישע שפראכע

א בוך פון 600 זייטען.

זיין ריכטיגער פרייז אין אללע שפראכען איז 3 דאָלאַר,

אין אידיש נור 125 דאָלאַר.

אַלענדאָרפ׳ס מעטהאָדע איז אנערקענט אין דער גאנצער וועלט פיר דיא בעסטע, ווייל דיא פראקטיק האט בעוויזען, דאס זיא איז זעהר לייכט און גוט פיר יעדען וואס וויל זיך אויסלערנען דיא ענגלישע שפראך אָהן א לעהרער.

אלענדארפ׳ס מעטהאדע

איז אויף אזא ארט, דאס דיא שפראך איז איינגעטהיילט אין לעקציאָנען, אין יעדער לעקציאָן קומען פאר ווערטער, געשפרעך און גראמאטישע רעגעלן.

פאר דיא לעקציאָנען קומט א בעזונדערע אבטהיילונג צו לערנען זיך לעזען און ספעלען, אום דיא ווערטער און גראמאטישע רעגעלן זאָללען מעהר פערשטארקט ווערען אין דיא געדאנקען. ווערען אם ענדע פון יעדער לעקציאָן געגעבען שטיקער לעזע־שטאָף צום איבערזעטצען. דיא זעטצע פון דיא שטיקער לעזע־שטאָף, זיינען צוזאמענגעשטעלט פון דיא ווערטער, וואס זיינען פריהער פאָרגעקומען. דער לערנינג וועט זייא קענען איבערזעצען. יעדע שטיק לעזע־שטאף טראָגט א נומער.

צום לעהר־בוך קומט א בעזונדער בוך, א שליסעל, וואס ענטהאלטעט דיא ריכטיגע איבערזעצונג פון יעדען זאץ. דיא איבערזעצונגען זיינען בעצייכענט מיט דיא זעלבע נומערן וויא דיא שטיקער לעזע־שטאָף בייא דיא לעקציאָנען. דער שילער קען אלזאָ מיטען שליסעל אָבשטימען אויב זיין איבערזעצונג איז ריכטיג אָדער ניט.

אלענדארפ׳ס מעטהאדע איז איינגעטהיילט אין

78 לעקציאנען.

דיא אבטהיילונג צו לערנען זיך לעזען, איז זעהר פראקטיש. דיא רעגעלן ווערען ערקלערט אייגפאך און דייטליך. אין דיא לעקציאָנען ווערען געגעבען דיא אויס־שפראכע פון יעדען ענגליש וואָרט מיט אידישע בוכשטאבען.

דאס בוך ענטהאלטעט איבער 600 זייטען אין גרויסען פארמאט און עלעגאנט געבונדען.

פרייז 25 דאלאר.

צו בעקומען בייא אלע בוכהענדלער, וויא אויך בייא

HEBREW PUBLISHING CO.,

83-85-87 Canal Street, NEW YORK.

בר כוכבא

(דער זוהן פון דעם שטערן)

אָדער

דיא לעצטע טעג פון ירושלים.

אַ מוזיקאַלישע מעלאָדראַמאַ אין ריימען, אין 4 אַקטען
מיט אַ פּראָלאָג, אין 14 בילדער.

פערפאסט פון

א. גאָלדפאַדען.

(בעארבייטעט נאָך פיעלע היסטאָרישע קוועלען.)

פרייז, 10 סענט.

– פערלאג פון דיא –

היברו פּאבלישינג קאמפּאני,
83-85-87 קאנאל סט., נויארק.

HEBREW PUBLISHING COMPANY,
83-85-87 Canal St., New York.

1908.

216.325
G56
LIBRARY UNIV OF ILL URBANA

ניינציג טויזענד תלמידים

האבען זיך אויסגעלערנט ריידען און שרייבען ענגליש פון

אלכסנדר הארקאווי'ס

ענגלישען לעהרער

וועלכער איז אנערקענט אלס דיא בעסטע מעטהאָדע זיך אויסצולערנען דיא ענגלישע שפּראַכע.

דער ענגלישער לעהרער

איז אזוי קונסטפאָל אויסגעארבייט, זאָ דאס יעדער איינער איז אימשטאנדע גרינגליך צו ערלערנען דיא ענגלישע שפּראַכע.

90 טויזענד עקזעמפּלארען

זיינען שוין פערקויפט געוואָרען פון הארקאווי'ס „ענגלישען לעהרער" און דאס איז דער בעסטער בעוויז, אז אידען וויסען צו אונטערשיידען וועלכע מעטהאָדע איז דיא בעסטע. קיין מעטהאָדע האט נאָך ניט געהאט אזא גרויסען ערפאָלג, וויא

אלכסנדר הארקאווי'ס „ענגלישער לעהרער"

דער ענגלישער לעהרער פון אלכסנדר הארקאווי איז איינגעטהיילט אין 6 טהיילען מיט א לעזע-בוך מיט ענגלישע גראַמאַטיק, וועלכע ערקלערט פון א. ביז ת. דיא גאנצע ענגלישע שפּראַכע.

דער ענגלישער לעהרער ענטהאלט אויך א גאנצע אבטהיילונג זיך צו לערנען שרייבען בריעף.

דער ענגלישער לעהרער איז שעהן געדרוקט און עלעגאַנט בראָשירט.

דער ענגלישער לעהרער האט געקאָסט 65 סענט און מיר פערקויפען איהם יעצט

בראָשירט פיר בלויז 30 סענט, געבונדען 40 סענט.

צו בעקומען בייא אלע בוכהענדלער און בייא

THE HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street, New York.

עדעלשטאט'ס שריפטען.

עס זיינען יעצט ווידער ערשיענען אין בוכפאָרם אַ צווייטע
אויפלאַגע פון אללע פאָעטישע שריפטען אין פראָזאַ
פון דעם בעוואוסטען דיכטער

דוד עדעלשטאַט.

מיט דעם בילד פון פערפאַססער.

פרייז בלויז 10 סענט.

פאלקס־געדיכטע,

פון ד. עדעלשטאט.

ענטהאַלטענט 65 ליעדער, פאָעזיען און דעקלאמאציאָנען,
פון דעם בעריהמטען דיכטער דוד עדעלשטאַט.

פרייז בלויז 15 סענט.

HEBREW PUBLISHING CO.,

83-85-87 Canal Street, NEW YORK.

פראלאג.

באַס 1 בילד דער ניינטער אָב (תשעה באָב).
— 2 — דער זוהן פון דעם שטערן.
— 3 — דער אויפשטאַנד געגען דיא רוימער.

ערשטער אקט.

ראס 4 בילד פאפוס.
— 5 — בר־כוכבא ווירד געקריינט פאר א מלך אין ירושלים.

צווייטער אקט.

ראס 6 בילד דער משכון פון שלום.
— 7. — בר־כוכבא אנטלויפט רייטענדיג אויף א לייב.

דריטער אקט.

ראס 8. בילד אין דער תפיסה.
— 9. — בר־כוכבא מיט זיין חיל אין לאגער.
— 10. — דיא בעלאגערונג פון דער פעסטונג צעזארעא.

פירטער אקט.

ראס 11. בילד דיא סנהדרין.
— 12. — דער שרעקליכער מאָרד פון ר׳ אלעזר המודעי.
— 13. — דיא נייסט ערשיינונג.
— 14. — דיא צערשטערונג פון דער פעסטונג ביתר.

p 23787

דיא פערזאנען.

ג ר ־ כ ו כ ב א (אָדער בר־כוזיבא), א הויכגעוואקסענער שטארק געבויטער מאַן פון א יאָהר 35.

ע ז ר י ה, זיין פעלדמאַרשאל.

ר' א ל ע ז ר ה מ ו ד ע י, איין אַלטער תלמוד'שער געלעהרטער.

ד י נ ה זיין טאָכטער, איין יונגעס מעדכען (בר־כוכבא'ס כלה).

ט ו ר נ ו ס ר ו פ ו ס, דער רוימישער שטאטהאלטער אין ירושלים.

ס ע ר א פ ה י נ א, זיינע פרוי.

פ א פ ו ס, א רייכער יובעלהענדלער אין שומרון — א רויטער און א מיאוסע נעד־שטאַלט, קרום אויף א פוס, און אויף איין אויג בלינד.

דער ש ו מ ר פון דיא טויערען פון דער פעסטונג ביתר.

דער ג י י ס ט פון אלעזר המודעי.

דיא ס נ ה ד ר י ן כהנים, לוים, יודיש מיליטער, פאהנען־טרעגער, בר־כוכבא'ס לייבוואכע, געזאנדעטע פון אשור, פון מצרים, פון ערב. טענצער, מוזיקאַנטען, קאָהר פון זינגער, רוימיש מיליטער, רוימישע מעדכען, דיא צושויער בייא דער רוימישער אַרענע, גלאדיא־טאָרס, נענערען, א ווילדער לייב, דאס חיל פון יהודה, דאס חיל פון רוים, פאָלק. —

דיא געשיכטע קומט פאָר — אמאל אין ירושלים — אין דער פעסטונג צעזאַרעע און אין דער פעסטונג ביתר — דיא געשיכטע האַנדעלט זיך זעכציג יאָהר, נאך דעם חורבן בית־שני.

פראלאג.

ערשטע סצענע ערשטעס בילד.

(שטעלט פאר א שוהל. דער ארון קודש פארדעקט מיט א שווארץ פרוכת. אויף איין עמוד נעבען איהם, שטעהט א מנורה. אין וועלכען עס צאנקען עטליכע קנויטען, וואס האלטען שוין ביים אויסגעהען — אידען רעכטס און לינקס זיטצען אויף דער ערד. גאנץ טרויעריג דיא קעפ געבייגט, דיא הענד פארלעגט, אויפ'ן אונטערשטען טרעפיל פונ'ם ארון הקודש זיטצט דער אלטער ר' אלעזר, האלט אין דער האנד א מגילה און זאגט פאר, ניט ווייט פון איהם אויף א בייגקיל זיצט בר־כוכבא).

אלעזר. וויינט און קלאגט איצינדער,
אללע ציון'ס קינדער!

אללע. נעבראכען איז אונזער הערץ,
גרויס איז אונזער שמערץ. ביסס
אויף אונזער הייליג ירושלים, וואס איז תל געווארען,
אויף אונזער גאנץ און אונזער כבוד וואס איז פארלארען —

אלעזר. פון זיין הערץ האט גאט אוועק גענומען זיין האגה,
און אויף אונז אנגעשיקט דעם בייזען פיינד;
דאס בית המקדש חרב געמאכט,
און דיא כהנים אומגעבראכט.

אללע. ער האט גערויבט, געברענט, געבראכען,
אוצרות, הייזער, ביז אין גרינד,
און אהן רחמנות האט ער געשטאכען,
אונזער ווייב און קינד!

אלעזר אוי! אזוי זאגט גאט איצינד:
מיט איינעם פון דיא סנהדרין — איך קען דיך ניט מעהר
ביזט ניט מעהר מיין קינד
איבער דיינע זינד, איבער דיינע זינד!

אוי! ציון׳ס ליכט צאנקט אצינד;
לעשט אייביג אוים —
שיינען וועט דיר ניט מעהר מיין קינד,
איבער דיינע זינד! איבער דיינע זינד!

אללע. טאקע דאריבער
בעטען מיר דיך איבער;
דיין כעס זאָלסטו שוין שטיללען,
מיר בעטען דיך פערצייהען,
וויל מיר בערייען,
אלסהינג וואס מיר האבען געטהון נישט נאך דיין וויללען,
— — — — — — נישט נאך דיין ווילען.
זעה וואס פון אונז איז אצינד געוואָרען,
נעהם צו שוין נאָטט שטארקער פון אונז דיין צאָרען;
הער אונז צו גאָטט, הער!
שטראָף אונז שוין ניט מעהר! —

((אלעזר הייבט זיך אויף, בייגט זיך צום ארון קודש, מחוט א קוש דאס פרוכת וועגדעט זיך צום עולם).

אלעזר. הערט אוים בני יעקב, מיין פאָלק מיינע ברידער,
וועט אייך דער פאר נאָטט אויך צו הערען ווידער.—
אמת! ער האט אונז גוט געגעבען צו פיהלען זיין שארפע רוט,
נים איין שונא האט זיך געבאָדען אין אונזער יודיש בלוט.
וויא א הונגעריגער וואָלף האט ער זיך צו אונז אריין געחאפט,
געוואָרגען, געבראָכען צעררים(ען), וואס ער האט דערטאפט.
אונזער לאנד, פערברענט, אונזערע פעלדער—צוטרעטען,
אונזערע טייכען פערדאָרבען, אונזערע וויינגערטנער צוקנעטען,
אונזער הייליג ציון אונזער שטאָלץ אונזער פראכט,
פערוויסט ביז אין גרונד, אללעס חרוב געמאכט;
דאס הייליגע בית המקדש, אונזער נאָטט׳ס עקסטרא צימער,
פעראונרייניגט שענדליך, געמאכט דערפון א טרימטער.
גערויבט דיא אוצרות, אלע כלי קודש,
פערשטערט אונזער יום טוב, שבת, ראש חודש.

פערשטערט דיא קרבנות, מיט זייער שיינעם ריח,
נעקוילעט דיא כהנים, אויף דעם מזבח.
ירושלים׳ס שיינע טעכטער, ציון׳ס איידעלע קינדער,
אוועק נעפירט נעפאנגען, פאר קנעכט פארקויפט באזינדער;
ניט נעשוינט קיין גרויע קעפּ, תנאים, סופרים, קדמונים;
אָבגעשונדען דיא הויט לעבעדיג פון חכמים ונבונים,
אויפגעשניטען מיט דער שארף דיא שוואנגערע ווייבער..
חתן, כלה בייא דער חופה צושניטען זייערע לייבער!...
איינגלעך פון דיא חדרים, צו הרג׳עט צו טריבען,
פיצליך קינדער פון דער ברוסט, אויף שטיינער צו ריבען!—
מיר שרייען צו גאָטט! מיר הייבען אָן צו טימלען,
מיר רייסען איין מיט אונזער געוויין אַלע זיבען הימלען.
מיר מאַכען איהם שולדיג, מיר הייבען אָן צו שרייען,
דאָ ווארפען מיר איהם פאָר, דאָ בעטען מיר פערצייהען;
„און דוא גרויסער גאָטט, זיצט דיר דאָרט אין דיין רוה,
„הערסט נאָר נישט—שווייגסט! און זעהסט דאס אלדינג צו;
„דיין וואָהנונג צושטערט מען, און דוא שווייגסט! בעל הבית!
„דיינע קינדער קוילעט מען, און דיך הארט ניט דאָס?
„איז דאס שעהן פאר דיר, צו האסטו דערפון נחת?
„אז דער פיינד זאל זיך רייצען מיט אונז אויף צו להכעיס;
„וואו איז אייער פאטער, אברהם׳ס הייליגע קינדער?
„אייער גרויסער גאָט וואס האט אייך באוויזען וואונדער?
„אַ יא איהר האט זיך נאר אומזיסט צו איהם געווענדט,
„פאר וואס קומט ער ניט אייך ראַטעווען פון מיינע הענד!" —
אָדער: — — — — — — — —
„אויף דארויף האסטו אונז באַראָפט ארויס פיהרען פון מצרים,
„זאלסט לאזען אונז אַלע אויסקוילען אין ירושלים!
„וואו איז דיין שבועה, וואס דוא האסט געשוואָרען אַ מאל.
„אונזערע הייליגע אָבות: אברהם, יצחק און ישראל!
„אז דיינע קינדער וועל איך מאַכען וויא ביים ים דאס זאמד,
„אז דיינע קינדער וועל איך שיינקען דאס געבענשטע לאנד.
„אז אין דיינע קינדער וועלען זיך אַלע פעלקער בענשען!"—

קינדער? אוי! א דאס איז שלעכט וואס מיר הייסען ק י נ ד ע ר
נים מ ע נ ש ע ן,
אך! מען זאָל אונז שוין רופען „יודישע מ ע נ ש ע ן" נים „יודישע
קינדער".

מיר זיינען שולדיג אין אונזער אוננליק, מיר, יעדער באזונדער;
וויא נארישע שלעכטע קינדער האבען מיר געהאנדעלט אונגלייביג
נעגען אונזער גרויסען גאָטט, וואס ער לעבט אייביג:
ער האט אונז געליעבט, מיר האבען זיך דערפון נים געמאכט,
ער האט אונז א תורה געשיינקט, מיר האבען זיא פעראכט,
ער האט אונז גוטס געגעבען, מיר האבען עס נים געוואוסט צו
שעמצען,

מיר האבען איהם דערצערינט מיט פרעמדע געטצען.
דאס ערשטע בית המקדש וואס ס'איז אזא פראכט געוועזן,
דורך ווענען איז עס חרוב געוואָרען ווען נים דורך אונז אליין?
דאס צווייטע בית המקדש מיט זיינע שטארקע מויערן און ווענט
האבען מיר א ל י י ן איבערגעגעבען דעם פיינד אין דיא הענט! —
אוי! אויף דעם וויינט דאס האַרץ, דאס איז אונזער אונגליק יודען,
וואס בייא אונז איז ניטאָ קיין אחדות! קיין פרידען! — (געלאָסען)
דערפאר לאָמיר זיך האלטען שטיל, אויף גאָטט זיך נים באַקלאָגען
און דאס שלעכטס וואס קומט אויף אונז, מיט בטחון איבערטראָגען.
לאָמיר א י ה ם בעטען מיט א ריין הארץ, נים פארשטעלט, מיט
נאמנות!

אונזער הערץ זאָל זיין דער מזבח, אונזערע ריינע געדאנקען, — דיא
קרבנות!

און ביז מיר וועלען פערדינען, ער זאָל אונז מוחל זיין,
זאלען מיר זיך פערהאלטען, רוהיג, שטיל און פיין.
לאָמיר בעטען פאר'ן ביסעל יודען, וואס זיינען נאך פערבליבען,
פאר דיא וואס זיינען דאָ, פאר דיא וואס זיינען פערטריבען,
לאָמיר פאָלגען דיא נייע הערשער, וואס זייא וועלען אונז געביטען
וועלען זייא אונז בעהאנדלען, מיט חסד, און מיט גוטען,
לאָמיר בעטען פאר'ן שלום פון אונזער צעזאר הנעלה,
מייל אין ז י י ן שלום וועט א ו נ ז שלום זיין—אָמן סלה!!! —

(ער קושט נאך אמאל דאס פרוכת — גערט אראפ, שטעלט זיך אין א זייט. צווישען דיא אידען הערט מען פערשידענע שטימען, און א טהייל מיט בר־כוכבא׳ן אין איינעם, שאקלען מיט דיא קעפ, וויא זייא וויליגען ניט איין — ענדליך ווערט אלעס פערשוויגען און אויף דיא טרעפ פונ׳ם ארון הקודש טרעט ארויף בר־כוכבא, טהוט א קוש דאס פרוכת און ווענדעט זיך אויך צום עולם.)

בר־כוכבא. הערט אויס מיין פאלק איהר בני יהודה;
הערט מיך אויס מיינע ברידער, אפתחה פי ואגידה:
וויא רוהיג שטעהט דער ווייגשטאק ווינטער באדעקט מיט שנעע,
איהם ארט ניט יעצט דיא קעלט, ווייל ער קוויקט זיך מיט דער אידעע,
אז פון זיינע פריהערינע טרויבען, טרינקט מען שוין לאנג וויין,
און אז ס׳וועט קומען דער זומער וועלען נייע שוין זיין;
אבער ווען איז דעם ווייגשטאק, וואס אום זומער בענין,
תאפט איהם דער פראסט, אז ער הייבט נאר אן צו בליהען.
דעם קאלטען אלטער ארט ניט, וואס עס נעהט פאר איהם יעצט פאר,
ער לעבט מיט דעם וואס עס וועט זיין, אדער וואס ס׳איז געוועזען צופאר.
דיא אלטע קלאגען אויף דעם בית המקדש, וואס איז געווארען פערברענט,
אויף דיא שטיינער וואס שוין לאנג צובראכען האט דעם פיינד׳ס הענד,
און זעהען ניט וואס ס׳טהוט זיך יעצט, ווייל זייערע אויגען זיינען טונקעל:
וואו אין דעם ארט פונ׳ם ארון הקודש, אין דעם הייליגען ווינקעל,
שטעלען אלע טאג דיא רוימער, זייערע בילדער און געטצען,
שפעטען פון אונזער גאט, אונז מיט דעם צו רייצען, אויף צו העטצען.
מיט דעם שטעבען זייא אויס, אונזערע פרישע יונגע אויגען,
דאס זעהט ניט דער אלטער קאפ, וואס איז שוין איינגעבויגען;
ער קוקט אראפ נאר אויף דער ערד, לאזט פאלען א פאר טרערען,
ער וועט ניט זשאלעווען א וויין טהאן, קרעכצען וועט איהר איהם הערען
אויף דיא בני ציון וואס זיינען שוין לאנג אומגעקומען,
וואס שלאפען שוין רוהיג, זיינען שוין לאנג זייערס איבערגעקומען—.
הויבט אויף אייערע קעפ, אלטע! וועט איהר אליין זאגען,
אז אויף דיא לעבעדיגע איז דא מעהר וויא אויף דיא טויטע צו קלאגען!
טהוט וויא אונזערע ברידער שניידט מען יעצט וויא דיא בוימער,
הערט וויא זייא קרעכצען אונטער דער שארפער האק פון דיא רוימער!...
און אויף אייך אלטע חכמים, ליינען זייא דען כבוד?

וואס ארט זייא יחוס — צו א בן מלך, צו א בן דוד!
א מינדסט רוימיש איינגעל שפייט אייך אין פנים,
רייסען אייך אָפּ דיא קליידער, מאכען אייך סמנים;
איהר רעדט מיט זייא מיט גוטען, זייא ענטפערן אייך מיט בעס,
אונזער פערמעגנען רויבט מען עפענטליך אין מיטען דער גאס;
אונזערע פרויען שענדען זייא, און מיר טאָרען זיך ניט קלאָגען!—...
אָה נייןǃ וואס איהר ווילט מענט איהר אייך זאָגען!
דאס יונגע הייסע בלוט, קען ניט צוזעהען אזוי קאלט,
יעדע מינוט פאר זיך, דעם שונא'ס מערדעריש געשטאלט!—....
האקט מיר אָפּ דעם קאָפּ ווארפט איהם אריין אין קבר!
נאָר ניט רייסען יעדער מינוט צו ביסלעך איטליכס אבר;
כל זמן דיא האנד איז דאָ לאָמיר זיא אויפהויבען,
אז שטארבען, זאָלען מיר אלע, וואס טויג איינעם אליין לעבען;
שטעהט אויף ברידער, אים נאמען פון אונזער הייליג לאנד,
און לאָמיר אויסקערען פון איהם, דעם שלעכטען בייזען פיינד!!—

(עס הערט ווידער צווישען דיא אידען א געטומעל וויא פריהער. בר־כוכבא געהט אראָפּ פון דיא טרעפּ, זעטצט זיך צוריק אויף זיין פלאטץ. אלעזר טרעט ווידער אָרויף צום ארון הקודש, הויבט אויף דיא הענד אויף א צייכען, אז ער וויל עפּעס זאָגען, אלע בלייבען שטיל און הערען זיך צו):

אלעזר. עס איז אמת ברידער, אז אין דיא יונגע ליגט כח,
עס פעהלט זייא אָבער דאצו דער איבערגעלייגטער מח —
אוי! בארעכענט נאָר גוט, איידער איהר הויבט אָן צו טהון,
אז נאָך האט איינמאל גוזר געווען אויף דער שטאָדט ציון,
וועט אייך ניט העלפען אייער יונג בלוט, ס'מעג זיין וויא פייער,
האט רחמנות אויף דעם רעסט ביסעל אידען אויב זייא זיינען בייא אייך טהייער.
מיט עזות און כעס וועט איהר נאָר אזוי פיעל נוטצען,
אז איהר וועט דיא רוימער אויף אונז נאָך מעהר צו היטצען!
און זייא וועלען אָנפאלען אויף אונז וויא דיא צורייצטע בערען,
דאָס רעסט ביסעל אידען ביז אין איין ביינדעל צו פארצעהרען;
איך זאָג אייך נאָך אמאל ווילט איהר פאָלגען מיין עצה,
לאָמיר אָנביינען פאר גאָט'ס רוט אונזער מירע פּלייצע.

לאָמיר זיך האַלטען בשלום, לאָמיר ליעבען אונזער קייזער,
מעהר האַט אייך גאַר ניט צו זאָגען אייער אַלטער אלעזר!

(ער געהט אַראָפּ פון דיא טרעפּ, געהט אַוועק לינקס. נאָך איהם געהן נאָך אַלע סנהדרין מיט דיא אַלע וועלכע שטימען מיט זיין מיינונג. בר־כוכבא טרעט ווידער אַרויף אויף דיא טרעפּ, ווענדעט זיך צו דיא איבעריגע וועלכע זיינען איבערגעבליבען אין שוהל).

בר־כוכבא. פון זיטצען און וואַרטען קען גאָר ניט געשעהן,
קיין זאַך אין דער וועלט ווערט ניט פון זיך אַליין;
אין מצרים וואָלטען אייביג געבליבען, אונזער אבות אבותינו,
ווען מיט געוואַלד זאָל זייא ניט געווען אַרויס שלעפּען משה רבינו.
מיר האַבען שטענדיג נעהאַט העלדען וואָס האַבען געקעמפּפט,
ניט איין שטאַרקען פיינד האַבען זייערע מאַכט נעדעמפּפט.
גלייך וויא דיא אַלטע געלעהרטע מיט דער חכמה מיט זייער,
האַבען זיך פערדיענט זייער נאָמען דיא העלדען מכבער!

(מוזיק פאַנגט אָן טרעמאַלירען, עס ערשיינט א שטערן איבער זיין קאָפּ, ער הייבט אָן מיט מעהר פייער צו האַלטען זיין רעדע).

דיא נבואה מוז קומען וואָס דער נביא האָט געזאָגט אַמאָל:
„דרך כוכב מיעקב, וקם שבט מישראל“!
שטעהט אויף מיין פאָלק, קינדער פון איין גאָט!
נעהמט אייך צו דיא שווערדען ווער נאָר כח האָט!
אַראָפּוואַרפען זאָלען מיר פון אונז דיא ביטערע גזרה
און בויען דאָס בית המקדש במהרה!!

(רעטשיטאַטיוו):

ווער עס טרעט צו צו מיר, מי לה׳ אלי!
זאָל אויפהויבען דיא הענד ביים נאָמען אדוני!

(אַלע הויבען זיך אויף פון דיא ערטער, הויבען אַרויף זייערע רעכטע הענד אַרויף).

אללע. דיינע רייד האַבען אונז אַלע בעלעבט אָהן א שיעור,
אַלע וויא איין מענש שטעהען מיר צו צו דיר.

בּסס } עס לעבט אונזער בר־כוכבא! עס לעבט אונזער משיח
און אונזער בית המקדש זאָל אויפגעבויט ווערען גיך!

בר־כוכבא. שווערט־זשע מיר אלע צו, שווערט מיר!
אללע. מיר שווערען! מיר שווערען! (פּיס)
בר־כוכבא. שווערט איהר מיר פון דעם הערצען, שווערט מיר!
אלכע. מיר שווערען! מיר שווערען! (פּיס)
(בּר־כוכבא נעהמט ארויס א ספר תורה פונ'ם ארון הקודש).
בר־כוכבא. דאָ בייא דער ספר תורה סגולה יחידה!
שווערט איהר מיר אלע בית יעקב ויהודה.
אז יעדער פון אייך מיט לייב און זעעלע אמת זיין געטרייא,
וויא איין האנד, וויא איין מענש, זאָלט איהר אייך אויפהויבען פרייא.
צו דער נייער מלחמה קעגען דעם שונא,
א מלחמה וואס איז נאך ניט געווען ביז יעצט אזוינע.
שווערט־זשע מיר אלע צו, שווערט מיר;
אללע. מיר שווערען! מיר שווערען! (פּיס)
בר־כוכבא. שווערט איהר מיר פון דעם הערצען שווערט מיר!
אללע. מיר שווערען! מיר שווערען! (פּיס)
בר־כוכבא. זאָגט מיר נאך דאס וואָרט פון דער שבועה,
און קאָהר פאר גאָט און פאר זיין פאָלק, בין איך מכריז ומודיע,
אז ווער עס וועט זיין פאלש — פון אונז אָבטהיילען,
און וועט במסירה אונזער סוד דערצעהלען.
איז איין נעזעטץ דער טויט! געטייט אויף דעם אָרט,
יעצט, יעצט פאר דעם עדות דער ספר תורה ניט־זשע מיר אלע דאס וואָרט!
פאר דעם עדות ניט־זשע מיר אלע דאס וואָרט;
נעדענקט־זשע גוט;
אללע. מיר געדענקען אלע גוט! —
בר־כוכבא. איהר האט מיר צוגעשוואָרען!
אללע. מיר שווערען אלע גלייך,
מיר שווערען! מיר שווערען! מיר שווערען!!
(בּר־כוכבא הויבּט אויף דיא ספר תורה אין דער הויך, נאך איהם הויבּען אויף אלע דיא הענד אין דער הויך, און וועהרענד זייא ענדיגען, לאָזט זיך דער פאָרהאַנג שנעל אראָפּ.)

ערשטער אקט.

ערשטע סצענע — צווייטעס בילד.

(שטעלט פאָר אלעזר'ס צימער, דינה מיט נאך עטליכע פרויען זיצען אויף נידעריגע זעסליך און זינגען.)

דינה. וויינט־זשע אלע ציון'ס טעכטער,
קלאָגט־זשע קינדער אלע בייגאנד,
אויף דער נויט, דער צייט דער שלעכטער,
וואס האט געטראָפען אונזער לאנד.
אראָפגעפאלען איז אונזער שטערן
אין דער ערד פערשמירט;
צובראָכען דיא קרוין פון אונזער שטערן
וואס האט אונז אזוי געצירט.

פרויען. נאָם זעה אונזערע טרערען,
אונזער נויט און פיין;
וויינען וועלען מיר נים אויפהערען
ביז דיא הילף וועט זיין.

דינה. רייך וויא א מלכה מיט בריליאנטען
איז דיא היילינע שטאָדט געוועזן;
ביי דיא שררות גרעסטע פראנטען
האט זיא כבוד געהאט, זעהר פיעל חן.
אזוי וויא דיא שטערן ארום דער לבנה
האבען מיר זיך געשפינעלט אין איהר;
אוי! היינט הייסט זיא דיא אלמנה
און איהרע יתומות זיינען מיר.

פרויען. נאָם זעה אונזערע טרערען.... א. ז. ח.

bk

ד י נ ה. אזוי זיפצט די אלמנה ירושלים
אויף דער ערד צווישען מיסט,
און איהר איינציג קינד אפרים,
טולעט זיא צו צו איהרע בריסט....
„פערטריבען האסטו — וויינט זיא — „גאָט ליעבער
מיין אידעלען און ישראל;
אוי! לאָז מיר חאָטש דעם קדיש איבער
ער זאָל מיך געדענקען חאָטש אמאל!"

פ ר ו י ע ן. גאָט זעה אונזערע טרערען ... א. ז. וו.

ד י נ ה. יעצט נעהט אייך שוועסטער ליעבע יעדע צו זיך אהיים!
איהר זאָלט ניט פערגעסען, אז אין טאָג אין דעם
איז א דאפעלטער טרויער, וויל אין דעם חודש
איז חרוב געוואָרען דאס ערשטע און דאס צווייטע בית קודש — .
ניט דענקען פון שמחה, ניט ווייזען זיך אויף דער גאס,
די ווילדע רוימער זאָלען ניט טרייבען מיט אייך קיין שפאס;
ביז גאָט וועט זיך ווידער אין אונז דערמאנען,
און מיט זיין ליכטיגען חסד אונז ווידער באשיינען!

(פרויען געהען אוועק לינקס ד י נ ה קוקט זייא טרויעריג נאך און בלייבט שטעהן נאכדענקענד.)

מיט זיין ליכטיגען חסד אונז ווידער באשיינען!
יא! עפעס איז מיר לייכט דאס הארץ, איך ווייס ניט פון וואנען...
עפעס זאָגט עס מיר בסוד פרעהליכע נביאות;
אז ניך און באלד וועלען קומען די ישועות!...
חאָטש מיין אלטער פאטער, דער הייליגער קלונער געלעהרטער,
מאכט מיר שווער דאס הערץ, מיט זיינע קלאָהרע ווערטער;
מיט זיין ליעבע נאָר צו שלום, מיט זיין האס צו מלחמה,
רוקט ער מיר אָן שווארצע וואָלקען אויף מיין ריינער נשמה;
זייא ווערען אָבער פערשוואונדען, זייא בלייבען ניט ניך,
ביי דעם איינעם געדאנק פון מיין שמעון דער משיח!
אָה! ניט פיעל אזוינע יונגע לייט בעגאבט מיט פערשטאנד,
האט ארויסגעגעבען ירושלים דאס געבענשטע לאנד!—

צווייטען עדלע געלעהרטע, איז זיין גייסט ערצויגען,
חכמה און בינה, שיינט איהם ארויס פון דיא אויגען,
פון זיין שטארקער ברוסט רעדט ארויס דיא גבורה,
געשאפען צו א מלך איז זיין עדעלע צורה,
און אין זיינע אדערן הערט מען דאס הייסע בלוט זידען,
פאר זיין גאט! פאר זיין לאנד און פאר זיינע אידען!!

צווייטע סצענע.

(אלעזר קומט אן פון דער מיט טהיר, דינה ווייא זיא דערזעהט איהם, לויפט זיא איהם אקעגען, קושט איהם אין דער האנד. ער זיא אין שטערן.)

אלעזר. האסטו שוין דיא קינות אפגעזאגט, מיין טהייער איינציג קינד,
גאט זאל אונז טרייסטען, און מוחל זיין אונזערע זינד!

(בייא דיא ווערטער לאזט דינה פאלען א פאאר טרעהרען.)

טרערען? יא, דאס זיינען אונזערע איינציגע מתנות,
וואס מיר קענען מקריב זיין, אנשטאט אונזערע פערלארענע קרבנות

דינה. פאר וואס זאגסטו טהייערער פאטער פערלוירען?
זיינען דען אויף אייביג שוין פערזונקען ציון׳ס שטאלצע טויערען?
האבען מיר דען ניט צו האפען און אפילו נאך גאר גיך,
אז צוריק שטעלען אונזער גלאנץ וועט קומען דער משיח!

אלעזר. יא קומען וועט ער, אבער ווען? דיא צייט איז ווייט, גאנץ ווייט,
ניט פאר אונז צו דערלעבען, ניט אפילו פאר אייך יונגע לייט!

דינה. פאר וואס גאנץ ווייט? ווען ער איז שוין דא,
ער וועט סעמפפען געגען דיא רוימער אין א גוטע שעה.
זעה, וויא אלע אידען האבען זיך דערפרייט מיט דער בשורה,
עס איבערראשט יעדען בר־כוכבא׳ס חכמה און גבורה.

אלעזר. אלע אידען פרייט עס, און איך וויין מיט ביטערע טרערען,
בר־כוזיבא הייסט ער, ניט בר־כוכבא דער זוהן פון דיא שטערן;

א לינגער, א פאלשער משיח! (ווייכער) אפשר פעהל איך?
(ענטשיערען) ניין דאס איז געוויס, אז ער איז א מורד נענען גאָט אח
מלך

שלום שרייא איך, שלום! לאָמיר לעבען צופרידען,
לאָמיר אָפּהיטען דאס רעשט ביסעל איבערגעבליבענע אידען;
נאָט הייסט דינען דיא רוימער, לאָמיר זייא זיין געטרייא,
דען מיט עזות נעהן וויא ער, זיינען מיר אלע פארבייא!

דינה. בייא גאָט אליין איז אָנגענומען, אז מען שטארבט צוליעב זיין נאמען
ווענען,
אלע אין איינעם וועלען מיר קעמפּפען, אלע אין איינעם דיא קעפּ
לעגען;
פאר אונזער הייליג לאנד, פאר אונזער היילינער אמונה.

אלעזר (חאפּט זיך אויף וויא מיט מורא) אי! אי!
אוך דוא ביסט שוין מיט זייא מיין טהייערע דינה;
ער האט שוין פערדרייט דיא קעפּ אלע יוננע לייט,
ניין טאָכטער איך זאג דיר, אז דאס איז ניט דיא רעכטע צייט,
דאס איז נאָר א צו להכעיס, ניט קיין הייליגע מלחמה;
אין מיר רעדט דיא נבואה, איך הער א קול ברמה:
„נעפאלען איז ציון, אזוי ניך וועט זיא ניט אויפשטעהען"
(מיט טרעהרען), מיינע אויגען האבען שוין איינמאל איהר פאלען געזעהען,
נאָר מעהר זיין דערבייא, וויל איך נאר ניט דערלעבען,
און אין אייער פאלשען משיח וויל איך ניט גלויבען;
לאָז מיך בעוויינען דעם אלטען חורבן, דאס בין איך געוויינט,
(נאכדענקענד) ניין, אויף א נייעם חורבן, קלעקט מיר שוין ניט מיינע טרעהרען!

דינה. פאטער! (זיא פאלט איהם אויף דעם האלז).

אלעזר. (בעטראכט זיא מיט וועהמוטה) איידער דיך פערלירען מיינע אויגען זאָלען
זעהען,
לאָז בעסער מיך פריהער פאר דיר אויסגעהען! —
געדענקסטו מיינע קינות, וואס איך פלעג שטענדיג קלאָגען?
זאָג מיר נאך, טאָכטער, וויא דוא פלעגסט מיר שטענדיג נאכזאָגען:

(ביידע זינגען) אוי! אזוי זאָגט נאָט אצינד:
איך קען דיך ניט מעהר
ביסט ניט מעהר מיין קינד!
איבער דיינע זינד, איבער דיינע זינד;
אוי! ציון׳ס ליכט צאנקט אצינד,
לעשט אייביג אוים —
שיינען וועט דיר ניט מעהר מיין קינד,
איבער דיינע זינד, איבער דיינע זינד! —

(אלעזר געהט אוועק רעכטס — דינה קוקט איהם נאך)

דינה. ער איז איבערגעשראָקען נעביך, ווייל ער אליין
האט דיא שרעקליכע סצענע פונ׳ם לעצטען חורבן געזעהן!

דריטע סצענע.

(דינה בלייבט שטעהען פערטראכט — בר־כוכבא קומט אן פון דער מיט
טהיר, ער געהט צו צו איהר, נעהמט זיא אן בייא דער האנד, זיא ווערט אנפאנגס
וויא איבערגעשראָקען, נור נאכהער בעוויזט זיא א פרייע מינע).

בר־כוכבא. נאר אומגעריכט בין איך געקומען צו דיר אצינד
וועסט מיר געוויס מוחל זיין, מיין טהייער געשוועסטער קינד! —

דינה (איראָניש) איך זאָל דיר פערצייהען? דוא מיינסט פון מיר צו לאַבען!
איך — דיר? ווער קען זיך צו דיר יעצט גלייכען?
איך בין אלץ דיא ארמע דינה, עס איז קיין שאנדע אפילו
נו, און דוא? דוא ביזט דאָך היינט געוואָרען נאר עולה לגדולה;
דיך טראָגט יעצט דאס פאָלק אויף דיא הענד ארום
עס איז מיר נאר א וואונדער אז דוא קוקסט זיך נאר אויף מיר
אום?...

בר־כוכבא. אזא פאָרוואורף פון דיר דארף איך ניט פערדינען! —
ווער ווייסט נאך מעהר וויא דוא? ווער מיר ליגט אין
זיננען...

bk

און ווען מיין פאָלק וועט מיך אויך צום מלך קריינען
וועט דיא צווייטע קרוין, אלס מַלכּה, דיין קאָפּ
באשיינען—.
אָה! ניט פיעל אזוינע גאָלדשטיקע, וויא דוא, מיין ליעבע דינה,
געפינען זיך אין דיא אוצרות פון אונזער רייכער מדינה!

דינה. נו, נו! גענוג — אה! עס פּאסט גאר ניט, מיין ליעבער,
אזוינע צערטליכע ווערטער, בפרט נאך פאר דיר, אזא גבור—.
דאס איין אנדערס מאל!—מיר האבען איבער בילכערס זיך צו
ראטהען....
וויא געהט עס דיר מיט דיין פלאן, וועט עס דיר געראטהען?!

בר־כוכבא. פון געראטהען פרעגסטו? פון דעם איז שוין קיין רעדע
דער פּלאן איז שוין אויסגעפיהרט, בעשלאָסען פון דער עדה
מיר האבען שוין צושיקט אין דער גאנצער אומגעגענד א ידיעה;
ארום און ארום! אין אפריקא, ציפּפערין, אלכסנדריא,
אין אלע ערטער וואו אונזערע ברידער זיינען פערבאנט,
אלע וויא איין מענש שטעהן זייא גרייט, אלע איין האנד,
שטרעקען דאס לעבען, אין דער מלחמה דער נייער,
אלעס ענטקעגען שונא, ברענט וויא א פייער,
פארטיג זיינען אלע קריגס גערעטהע, נאר — בעהאלטען ליגט דער
פונק...
איין בלאָז איז פארטיג! מעןווארט נאָר אויף מיין ווינק!...
אפילו ר' עקיבא דער אלטער חכם, פאהרט אין אלע שטעדט
און מאכט מיר מיט זיין איינפלוס, פיעלע מענשען גרייט —
אלע — אלע זיינען מיט מיר, אלע פון גרויס ביז קליין!—
נאָר! —

דינה. נאָר?...

בר־כוכבא. יא, נאָר איין נעגנער האב איך, זאָל איך דיר געשטעהען?
דוא וועסט מיר מוזען פערצייהען, ווייל דיא פערזאָן איז דיר
נעהער...
דער אנציגער נעגנער איז...דיין פאטער! — עס פערדריסט מיך
זעהר!

(ער קעהרט אָפּ דאס פּנים פון איהר ברודער.)

דינה. איהם האסטו ניט צו פעראיבעל האבען, מיין ליעבער שמעון,
איך האב מיט איהם נענוג געטענה'ט איידער דוא ביזט געקומען,
עס האט מיך זעהר געקריינקט, איך מוז דיר דעם אמת זאָגען,
ווייל מיין טענה'ן האט מיין אלטען פאטער שטארק דערשלאָגען;
ער איז דאָך מיין צערטליכער פאטער און זעהר טהייער בייא מיר,
איהם קריינקט עס זעהר, וואס איך האלט מיט דיר,
ער שרייט נאָר שלום, שלום איז זיין שטרעבען!
ער האט שוין געזעהען, זאָגט ער, אזוינע פעלע אין זיין לעבען,
אז מיט בייזען מאכט מען ערגער, אזוי איז נאך זיין מיין —
איך בין אלץ דאנענגען; נאָר בייא איינעם בין איך געבליבען שטעהן,
אז ער האט מיר בעוויזען, אז ווען שוין אויך צו א מלחמה,
ווערט איהר אויך מוזען פערשפּיעלען — ווייסטו פאר וואס מיין נשמה?
ווייל ער קען נוט דיא טבע פון זיין ליעב פאָלק ישראל,
וואס איבער דעם האבען זייא שוין דיא שטאָט פערשפּיעלט צווייא מאל:
אחדות! פעהלט איהם, אחדות! דאס פעהלט איהם, דאס דאַרף ער,
וויא זאָגסטו שמעון? דאס איז א קוק א שאַרפער? !....

בר־כוכבא. ווען נאָר ווענען דעם איז זיין מורא גרויס,
האב איך טאַקע מזל, זעה איך אין דעם ארויס,
איך זאג דיר, אז וויא א צויבער איז פון דעם גאַנצען עולם
פון פערשיעדענע סעקטען געוואָרען יעצט איין גולם:
דאס וואָרט „סעקטא" איז אָפּגעמעקט, עס לעבט שוין ניט מעהר
מען הערט שוין ניט „עסעער", פאריזעער", סאדוקעער",
יעדער מינדעסטער איז שוין מיעד צו דערטראָגען אויף זיין ריקען,
פון דיא רויהע רוימישע הערשער, דאס שווערע אונטערדריקען,
איך האב פון אלע זייטען ברכות, בין זייער מלאך מושיע!
מען שיקט מיר אפילו פון ווייטען געטריישאפט און שבועה,
און צום צייכען, אז אלעס פאר מיר שטעהט און געהט
אז מאָרגען גאַנץ פריה, מאַכען זיך שוין אלע גרייט,
צו קריינען מיך אין ביתר פאר דעם מלך משיח!...

דינה (מיט פרייד). אזוי! נו ווינש איך דיר, אז גאָט זאָל דיך זיין מצליח
ווייל דאס וואס דוא נעהמסט דיך אונטער איז ניט קיין קליינע זאַך —
דאָ שטעהט א לאַנד צו רעטען אונטערדריקטע ברידער א סך —
געה גיך מיין ליעבער, און גאָט זאָל זיין מלאך פאר דיר שיקען
אז וויא דוא וועסט דיך ווענדען זאָל דיר גאָר גליקען! —

(נעהמען זיך אָן בייא דיא הענד — זינגען).

ביידע. געקומען איז דיא צייט
זיא איז שוין ניט ווייט,
יא, גאר ניט ווייט,

ער. דאס לאַנד בעפרייען)
) פיסס
זיא. יא, יא, בעפרייען)

ביידע. און דאס בית המקדש בענייען.

ער. יא, יא בענייען,)
) פיסס
זיא. דאס לאַנד בעפרייען,)

ביודע. אויפבויען אויף'ס נייא.

בר־כוכבא. אך דוא ווייסט ניט וויא מיר ליגט אין הערץ
דיא לאַגע פון מיינע ברידער!
צו זעהען קען איך ניט זייער שמערץ —
ניט הערען זייערע קלאַגע־ליעדער;
בעדריקט האט זייא דער פיינד,
דאָך רעטען וועט זייא גיך מיין האנד.

ביידע. געקומען איז דיא צייט (ביז אויפ'ס נייא)

דינה. גאָט זאָל זיין מלאך שיקען,
אז דוא זאָלסט בעגליקען,
דיא שונאים אונטערדריקען,
פערניכטען זייא ביז אין גרונד;
צו דיר ווענדען זיך אונזער בליקען
צו אונזער גאָט און צו דיר אצונד! יא!

ב י י ר ע. באלד וועט שוין ציך הערען ווידער
מונטערדינע פרעהלאכדינע ליעדער:
ירושלים איז בעפרייט
דאס בית המקדש בענייט
(גיסט)
נאר מיט מוטה
קראפט און בלוט
דיך בעשטרעבען,
אונזער גאנץ
רוהם און גלאנץ
אויף צו העבען
יא! יא!... אמן!
(גיסט)

(בר־כוכבא געהט אב לינקס).

ד י נ ה. (נאכרענקענד) אמן! אמן! אה, א געוואנטער שריט,
וויא עס לויפט צום טויט אזוי פרעהליך דאס יונגער בלוט
לויפען דעם מלאך המות ענטגעגען, וויא צוך־א שפיעל...
דאס איז עפעס נאר איין אנדער געפיהל...
שטארבען, טעדטען, זעהען דעם שונא פערטריבען מיט שאנד,
זיינע ברידער בעפרייט — גערעטעט זיין לאנד —
ו י ד ע ר זעהען דיא כהנים, דיענען וויא זייא דארפען,
ווידער הערען דיא לוים זינגען, שפילען אויף דיא הארפען,
ווידער אומקעהרען דיא אידען זייער פרעהלאך געמיטה...
(מיט ענטהוזיאזמוס) אה! ו ע ר ט ה איז דאס אפפער! — איך פיהל
שוין וויא עס איז טט! —

(ז י נ ג ט).

איך זעה שוין, וויא עס ווערט פריעהליך
אין ירושלים, וואס איז בעפרייט
און „עס לעבט דער מלך!"
הער איך שוין וויא מען שרייט
און טראגענדיג פיעל מתנות
צום בית המקדש קומען אידען נאר אהן א צאהל,
צו מקריב זיין דיא קרבנות
וויא עס פלעגט זיין אמאל

און דיא לוים האלטען דיא הארפען, און זינגען אט דעם שיר:

„מיר גריסען דיך ירושלים
„מיט איין בית־המקדש א נייעם!
„גאט האט זיך מרחם געווען אויף ציון
„און האט איהר אומגעקערט דיא קרוין!" } ביסס

איך זעה שוין יעצט וויא פון וויטען
אויף יעדען זאמדיגען בארג און טהאל,
לאזען זיך פון אלע זייטען
בעקענטע אהן א צאהל:
דאס זיינען דיא געפאנגענע ברידער!...
אין גלות פערטריבען זיינען זייא געווען,
זייא קעהרען קיין ציון ווידער
און — דיא שטאט אז ווען זייא דערזעהן

באלד גרייפען זייא דיא הארפען און זינגען אט דעם שיר:

„מיר גריסען דיך ירושלים
„מיט איין בית־המקדש א נייעם!
„גאט האט זיך מרחם געווען אויף ציון!
„און האט איהר אומגעקערט דיא קרוין!" } ביסס

פערטע סצענע.

(פאפוס קומט אן, פון אונטער דער קוליסע הערט מען איהם שוין גלייך ווי ער זינגט, אין איין האנד טראגט ער א קעסטעלע מיט ברילואנטען -- אויף דער אנדערער איז אנגעהאנגען בייטשען מיט קאראלען און פערלען).

פאפוס. ה' יברכך! דוא עדלע פיינע דינה
דוא שעהנע פערעל פון אונזער מדינה,
וואס דוא ביזט פול מיט דעת, חכמה, ובינה!
בעוויז מיר נאר דיין פרייע מינע
און לאז מיך הערען דיין זיס קול רנה
דוא וואוילע בתולה רכה ועדינה.

איך בעט דיך מיט רחמים און חנינה,
איך זאָל ניט איינגעהמען קיין מיתה משונה! —

ד י נ ה. וואס ווילסטו פאפוס, מיט דיינע משלים? —

פ א פ ו ס. איך בין געקומען גלאט דיר אָפּגעבען שלום! —

(ער רוקט זיך צו צו איהר, און בעטראַכט זיא מיט ליעבליכע בליקען, און זאָגט מיט א שמייכעל:)

דיא לבנה דארף צופרידען זיין—זיא שיינט מעהר און לייכט
ווען נעבען איהר שטעהט, דיא פינסטערע נאכט!...
איך האב דיר געבראכט ווייזען איין ארטיקעל,
איך האב עס ניט לאנג דערטאפּט, אָבער א וואויל אנטיקעל!

(ער נעהמט אַרויס פונ'ם קעסטעלע א ברוליאנטענעם שטיין און ווייזט איהר.)

נא קוק דיך צו אויב דוא האסט אין דעם א ידיעה,
עס טרעפט זיך זעלטען אין דער וועלט אזא מציאה,
דער בריליאנט פאסט נאָר פאר א מלכה, און פאר ד י ר! —
איך האב איהם ד י ר געבראכט, ד ו א זאָלסט איהם זעהען פריהער,
טאָמער געפעהלט ער דיר, בלייבט ער דיינער, מיט איין וואָרט,
אלא ניט — האב איך פון זיינעטוועגען שוין איין אנדער אָרט —
איך וועל באלד מיט איהם צום קייזער האדריאנוס לויפען
ער וועט איהם געווים בייא מיר פאר זיין מלכה קויפען!

ד י נ ה. פאר דיין געטריישאפט, פאפוס, דאנק איך דיר!
נאָר אויב דער שטיין איז פאר א מלכה, איז ער ערשט ניט פאר מיר,
אויף ווען איך זאָל זיין אימשטאנדע איהם צו קויפען
וואָלט איך עס נישט געטהון, אָה! ניין! באין אופן.—
אָה! דאס איז דער פעהלער פון פיעלע, וואס ציהען איבער דיא סטרונע,
א בירגערס א טאָכטער זאָל טראָגען דאס, וואס א קייזערינע?
דאס מאכט ניט קיין כבוד, נאָר דיא גרעסטע שאנדע,
„אויסברעננער", „פערש־וועגדערס" הייסען מיר אים לאנדע!

אח ווידער, איז דען יעצט די צייט, אויף דעם געלד צו פער־
שווענדען?
געהרענר מיר האבען יעצט דאס געלד אויף וויכטיגערס צו
פערווענדען;
מיר דארפען האבען יעצט פראסטע שטיינער, ניט קיין עדלע
בריליאנטען,
די פראסטע שטיינער פונ׳ם בית המקדש, דאס זוכט מען
יעצט אנשטאט דיאמאנטען,
די דארפען מיר אויסקויפען מיט אונזער געלד — זאגאר לעבען....

פאפוס. נו אז ניט קיין שטיינער, מוז איך דיר עפעס אנדערש געבען.

(נעהמט אראפ פון דער האנד א שנור פעריל).

אט דאס שנור פעריל! הא? דאס איז א סחורה!
מענסט עס אנקוקען, נעהם עס! האב ניט קיין מורא!
פריוו עס דיר אויף דיין האלז, איך וועל דיך דערפאר ניט מאהנען,
אויף דיין ווייס העלזעלע וועט עס פאסען, וויא דער שנעע אויף דעם
בארג לבנון!

(דינה נעהמט עס און בעטראכט עס, נאכדעם פריווט זיא עס זיך אנטהון אויף
דעם האלז, פאפוס שטעהט נעבען איהר, און פערטיעפט זיך אין געדאנקען,
נאכדעם זאגט ער, מיט ענטשלאסענהייט. נאר וויא מיט בושה).

אה דינה! מיין ניט אז איך וועל שוין ניט געפעלען קיין כלות?
איך בין שווארץ, מיט א מום, האב איך דערפאר אנדערע מעלות:
אויף דעם ארט פון מיין אויג, פילל איך אויס מיט א בריליאנט!...
און אז איין פוס איז קירצער, ווילסטו — שטעה איך באלד
גאלאנט:
איך שטוקעווע צו מיין קעסטעלע, פול מיט געלד א סך.

(ער שטעלט דאס קעסטעלע אונטערן קרומען פוס).

אח—שטעל מיך דארויף, שטעה איך שוין גלייך! — —
דינה! אה דינה! ניט נאר דאס, גלויב מיר,
איך האב נאך פיעל אוצרות, די געהערען אלע צו דיר

פאר דיין אײן װאָרט קענסטו דאס אלעס פארטראָגן

פאר אײן ; װאָרט ! װען דו זאָלסט מיר נאָר זאָגען...

(ער בלייבט דאביי שטיל פערשעהמט, אראפגעלאָזט דעם קאָפּ, גלייך װיא ער ער־לויבט זיך ניט אַרױס צו זאָגען דאס איבעריגע אין גאנצען. דינה קוקט איהם פערװאונדערט אָן, װיא זיא פערשטעהט נים װאס ער װיל.)

דינה. איך פערשטעה דיך נים פאפוס, ביזט דול עפּיס גאר
װאס װילסטו מיט דעם זאגען, לאָמיך װיסען אויף קלאָר ?

(פאפוס שטעהט אייניגע סעקונדען, נאכהער זאגט ער װיא ענטשלאָסען.)

פאפוס. אויף קלאָר ? יא ! אויף קלאָר, חאָטש איך בין שװארץ,
יא, איך ערקלעהר דיר אויף קלאָר, מיין קאָלירענדיג הארץ :
ס'איז רויט װיא א פייער, ברענט — װיא טויזענד פלאמען,
װיא דער בלאָזאק צונעהמט זיך עס און פאלט װידער צוזאמען,
װיא דער האמער אויף דעם אַמבאָס, אזוי קלאפּט עס פעסט ! —
אָה ! א לאנגע צייט, האט עס מיך שטיקערהייט נעפרעסט...
איך קען שוין ניט אויסהאלטען, ס'איז שוין איבער מיין כח,
מעגסט מיך רופען : נאָר, משוגע, דולער מח !
בייא דיר אין דיא הענד ליגט יעצט מיין עשירות, מיין לעבען,
דיין איין װאָרט קען מיך בעלעבען, אָדער דעם טויט געבען . . .
(װייכער) אָה ! רעד ארויס דעם משפּט מיט דיא זיסע ליפּען דיינע :
קען איך האָפען ? דינה ! זאָלסט אייביג זיין מיינע ? ! — —

דינה. עס טהוט מיר זעהר לייד אויף דער לאנגע אויף דיינער ! —
װיא װאגסטו דאס צו זאָגען, דו נארישער סאמאריטאנער !
ר' אלעזר המודעי'ס טאָכטער, איבערצוקויפען מיט נאָלד ?
חא ! חא ! חא ! און װער ? נאך אזא מיאוסע, שמוציגע, סבוח
נעשטאלט ?
מיין שמעון בר־כוכבא פערבייטען פאר אזא נבלה ?...
(מיט האַס) װער האט דיר דאס רעכט נעגעבען, דו שברי כלי
צו דענקען נאר אזוי ! — מיין נאמען צו דערמאנען
אויף דיינע טרפה'נע ליפּען ! — ניך, אװעק פון דאנען !
אװעק — אװעק פון דעם הייליגען אָרט, דו חיה בזויה !
נא דיר, און נעה דיר, מיט דיין מציאה ! . . .

(זיא טהוט איהם א שמיץ אין פנים דאס שנור פערל און געהט אוועק רעכטס, — פאפוס בלייבט שטעהן טרויעריג און קוקט; באלד אויף דעם אָרט וואו אַהין זיא איז אוועק געגאַנגען, און באלד אויפ׳ן שנור פערל וואס ליגט אויף דער ערד, נאכהער זאָגט ער פאַר זיך מיט א זיפץ:)

פאפוס. אָמן — אָמן! — יא — אָמן סלה! — ס׳הייסט אנ־עק — אנ־עק!
(נאכדענקענד) „אוועק דוא חיה בזויה פון דעם הייליגען אָרט אוועס!“
וואס פאר א רוח האט מיך געטראָגען איך זאָל יעצט רעדען מיט איהר?
וואס האב איך איהר נעדארפט מגלה זיין, וואס ס׳ליגט אין הערצען בייא מיר?
נא — אויף אזא ברוך הבא האב איך מיך ניט געריכט! —
„מיין — שמעון — בר — כוכבא!“... אהא! אויב אזוי איז שוין רעכט! —
„שמעון בר־כוכבא?“... ער שטעהט מיר אין וועג, דער גבור?
אודאי קען מען ניט זאָגען ער איז א יונג א ליעבער!
מיט שווארצע לאָקען — צווייא גאנצע איינגעלעך! —
צווייא גלייכע פיס. ער איז איהרער? — — מעגליך! —
וואס־זשע בין איך אין דער אמת בייא איהר אזא מציאה?
וואו אהין־זשע שטופ איך מיך אין דער אמת׳ן, איך חיה בזויה?
„חיה בזויה?“ וואס הייסט „חיה?“ קיין מענש ניט אפילו!
וואס? — מען לייקענט מיר גאָר אָפּ מיינע מענשליכע געפיהלע?
ס׳הייסט אז מען זידעלט מיך דארף איך ניט פערשטעהען?
אז מען שניידט מיר דיא אָדערן, דארף קיין בלוט ניט געהען?
מיין הארץ איז קיין הארץ ניט, ווייל עס האט ניט דיא קלאָרע דעק?
און אז ניט קיין שעהן פנים איז שוין אויס מענש! — אנ־עק? ! —
נארראָנים! — ווייסט איהר דען ניט, אז דערפאר האב איך א סך איגעווענינסטע מעלות — אָה פיעל מעהר פון אייך!...
דיא נאטור איז ניט אזוי וויא איהר אזא שלעכטע, אזא שטרענגע,
דער־ניט זיא ניט איינעם איינס, ניט זיא איהם דאס צווייטע א מעננע...
דערפאר וואס זיא האט מיר ניט אין קאָפּ איין אויג דערוועגט,
האט זיא מיר אין מח דערפאר מעהר געהירן דערלעגט,

אונטער מ י י ן שווארצער הויט קלאפט דאס הארץ נאך גרעסער!
ה י י ס ע ר פליסט דאס בלוט, שטארקער און בעסער,
ה י י ס ע ר פון אייך האלט עס ליעבע, הייסער פון אייך קנאה,
ה י י ס ע ר פון אייך טראגט עס נקמה, הייסער פון אייך—שנאה;
איהר זייט א ל ע בייא מיר אין דיא הענד, איך וועל אייך ווייזען,
אה, דוא שעהנע דינה, מיט דיין שטארקען ווילען פון אייזען!
דוא אלעזר מיט דיין חכמה, בר־כוכבא מיט דיין גבורה!
דייערע ביינער וועלען צוקנאקען, מיינע שארפע ציין פון מסירה!
ראכע! ראכע! נקמה! אה וויא זיס ביסטו נקמה!
דוא ביסט יעצט מיין לעבען מיין — נשמה.

(ז י נ ג ט).

אלסדינג איז בייא מיר פערשטעלט
מיט דער שווארצער מאסקע — דערפאר
הייס איך בייא דער וועלט:
א קבצן און א נאר;
חא! חא! איך לאך מיך אויס! (ביס)

וואס דארף מיך יענער וויסען אז איך בין א גביר,
איך מאך מיך פאר א נאר מען זאל זיך ניט היטען פאר מיר
וואו מען דארף האב איך אויך כח,
וואו מען דארף בין איך פרום אויך,
אין חניפה בין איך ערשט נאר גרויס!

איך נאר אויס סודות בייא דיא קלוגע,
איך מאך זייא אלע דול, משוגע,
און טהו דערנאך א שפיצעל אפ אז ס'טהוט זייא אלע וועה
און קוועל און לאך פון זייא — (ביס)

אוי דיא נקמה
איז מיין נשמה } ביס
מיין לעבען, מיין נחמה!

און אז מיך האט מיט א מום
בעשאפען דיא נאטור,

אונ אז איך בין בלינד אונ קרום
צו וואס טויג איך חלעבען נאר?
חא! חא! איך לאף מיך אויס! (ביס)

אבער וואס דאס איין אונ איינציג איינעלע זעהט?
אבער וואו אהין דאס איין אונ איינציג פיסעלע נעהט?
מיין שפרונג איז לופטיג,
מיין קוק איז ניפטיג,
קיינער ווייסט נים בייא מיר אזוי גרוים;

איך שפרינג אוים אויף אלע דעכער,
קוק מיר־אוים שטיל אלע לעכער,
אונ מהו דערנאך א שפיצעל אפ, אז ס׳טהוט זייא אלע וועה
אונ קוועל אונ לאך פון זייא — (ביס)

אוי דיא נקמה
איז מיין נשמה } ביס
מיין לעבען, מיין נחמה!
(לויפט ארויס לינקס).

פינפטע סצענע — דריטעס בילד.

(שטעלט פאר דעם הר המוריה — אויף איהם 4 שטאנגען, וועלכע זיינען בעהאנגען מיט אלערלייא בלומען גערעקט א באלדאכין — אויף דער ביהנע רעכטס שטעהט א טראָהן, מוזיק פאנגט אָן צו שפיעלען א מארש, עס קומען אָן פיעל אידיש מיליטער, שטעלען זיך לינקס אויף דער ביהנע, נאך זייא קומען אָן מיידלעך, מיט פריכטע אונ בלומען אין דיא הענד, שטעלען זיך אוים ביים ארויף נאנג דעם בארג. נאך זייא קומען אָן כהנים, לוים, אונ א סך פאָלק — נאכהער געהען פאהנען־טרעגער, פאלמען־טרעגער, מען פיהרט ארייז ב ר ־ כ ו כ ב א אויף א פערגאָלדעטען וואָגען, צווייא נעגער שלעפען דעם וואָגען. ער נעהט אראָפ פונ׳ם וואָגען, זעטצט זיך אויף דעם טראָהן, פער־שיעדענע טענצער טאנצען פאר איהם, פריהער מיידליך, נאכהער דיא נ ע־ז א נ ד ע ט ע פון א ש ו ר, נאכהער ווילדע בעדואינער, אראבער, עגיפטער, און וועהרענד דאס אלעס ענדיגט זיך, נעהמען איהם אָן דיא כהנים מיט דיא לוים אונ פיהרען איהם ארויף אויפ׳ן בארג וואו עס שטעהט דער באלדאכין, שטעלען איהם אנידער נעבען כהן גדול, וועלכער שטעהט שוין פון פריהער דאָרט מיט דעם שמן המשחה, כהנים טהון איהם דיא קרוין אָן, דער כהן גדול גיסט אויף איהם ארויף דעם שמן המשחה אונ זאלבט איהם.

(קאָהר זינגט).

אַזוי וויא דוא ביזט דאָ ערהויבען,
מיר זאלבען דיך אויף דעם אָרט,
אַזוי זאָל גאָט פון אויבען
דיך זאַלבען אים הימעל דאָרט!

(מען טהוט איהם אָן דיא קרוין, בר־כוכבא געהט אַראָפּ בעגלייטעט פון כהנים מיט לוים, ער זעצט זיך אריין אינ'ם וואָגען, דאס פאָלק לויפט ארום איהם און זינגען):

שרייט־זשע אויף;
שרייט אַלע בית־יהודה ברכו את השם,
ירושלים אונזער הייליגע שטאָט
אונזער גלאַנץ און אונזער שיין,
עפען דיינע טויערן ווייט
לאָז דיינע קינדער אריין!

האָח! האָח! האָח! מיט פויקען און מיט הארפּע־קלאַנג
האָח! האָח! האָח! מיט טענצע און מיט געזאַנג!

(דיא ביהנע ווערט עלעקטריש בעלייכטעט — דער פאָרהאַנג פאַלט.)

צווייטער אקט.

ערשטע סצענע — פערטעס בילד:

(שטעלט פאָר א פראכטפאָלען זאאל ביים טורנוס רופוס — רעכטס זיצען רופוס און סעראפהינא, אויף צוויא גאָלדענע שטולען, לינקס שטעהען א סך האָף מיליטער, האלטען אין דיא הענד קריגליך מיט וויין און בעכערס. זייא גיסען אָן פון דיא קריגליך אין דיא בעכערס און טרינקען — א דיענער טראגט צו צו רופוס'ן מיט סעראפינא אין צוויא גאָלדענע בעכערס וויין, שטעלט אַנידער פאר זייא— אללע זינגען):

קאָהר. שטארקער, שטארקער, זינגט־זשע אלע ברידער!
ניכער ניבער טרינקט־זשע אויס און גיסט אָן ווידער!

שטאַרקער, שטאַרקער זינגט־זשע אלע ברידער!
ניכער, ניכער טרינקט־זשע אויס דעם ווין! —

אייניגע. צו וועמען געהערט דיא גרעססטע מאכט?
אנדערע. צו דיא רוימער!
אייניגע. צו וועמען געהערט דיא גאנצע פראכט?
אנדערע. צו דיא רוימער!
אייניגע. ווער קען טרינקען, טרינקען בעסער? — יא, דיא רוימער.
אנדערע. ווער קען זינגען, זינגען גרעסער? — יא, דיא רוימער;
אללע. שטאַרקער, שטאַרקער, זינגט־זשע אלע ברידער,
ניכער, ניכער טרינקט־זשע אויס און גיסט אָן ווידער!
שטאַרקער, שטאַרקער, זינגט־זשע אלע ברידער,
ניכער, ניכער, טרינקט־זשע אויס דעם ווין! —

צווייטע סצענע.

(פאפוס קומט אריין, פערבייגט זיך פאר אללע).

רופוס. אָה! וואס מאכסטו פאפוס, מיין רוימער גוטער פריינד?
האסטו עפּיס געבראכט נייעס, קומסט פון׳ם לאנד?
(צו דיא דינער) גיסט איהם אָן פון׳ם רוימען, ער איז עפּיס פערשמאכט,
(דינער גיבען איהם ווין.) נא טרינק פאפוס, זאָג וואס האסטו עפּיס געבראכט?
פאפוס. אָ, צופיעל כבוד, ציעזאר, איך דאנק אייך זעהר! —
איהר ווייסט דאָך, אז איך טרינק קיין ווין ניט מעהר,
בפרט אז יעדער זעהט, קוקט פון אלע זייטען....
ווייל איך האב פּשוט מורא פאר א גוט אויג, ס׳קען מיר נאך שאטען...
אַם קענט איהר טאקע באלד האבען א סימן:
אַם ווארפט מען שוין אייגעלאך אויף מיר זינט איך בין געקומען;
ווייסט איהר טאקע ווער? איהר ווערט אייך גאר ניט וועלען גלויבען,
טאקע, אייער גנעדיגע פרוי! דיא צעזארין זאָל לעבען!...

רופוס. (בלייבט זיצען גליך וויא פערווירדט. ער קוקט אויף סעראפהינא און זאָגט
וויא מיט איראָניע):

שעהן, מיין ליעבע סעראפהינא, איך האב עס ניט געגלויבט אויף דיר!
איז דאס וואהר? נעשטעהע עס אָפען מיר!
דוא אייפערזיכטינע פרוי, וויא פיעל דוא פלעגסט מיך פלאָגען
מיט דיין וואהנזיניגער אייפערזוכט, און איך האב געמוזט שווייגען;
יעצט האב איך דיך דערטאפט, זאָג ארויס שנעל!
איז ער מיין נעבען בוהלער? נעהט א דועל! (צולאכט זיך)

סעראפהינא (קלאָמערשט וויינענד) אָה, מיין טהייערער מאן! — דוא מוזט מיר
פערצייהען!
איך האב געטהון א פעהלער, וואס איך קען איהם ניט בערייהען,
איך געשטעהע דיר פרייא, איך טאָר עס ניט פארהוילען,
מיין הארץ ברענט אין מיר וויא געגליהטע קוילען,
מיין אוינ האט געזינדינט אין דעם מאָמענט!
זייט איך האב דערזעהן פאפוס'ן, מיט דעם שנור פערל אין דיא הענד.
אָה! איך בין פערליעבט אין דעם, איך לאָז קיין אוינ ניט אראפ
(ליעבליך) קויף עס מיר, איך בעט דיך, בייא איהם ניכער אָפ!

פאפוס (מיט א שמייכעל) נאָ! אויב פאפוס האט א גוטען קוק!
איך האב אייך געבראכט נאך א בעסערן אנטיק:
א ברילִיאנט! וואס טרעפט זיך זעלטען אזא מציאה,
איהר האט דאָך אין דיא זאכען, יא א גוטע ידיעה,
קוקט אייך איהם גוט אָן, איך געטרויע אייך אהיים,
איהר מענט פרעגען מענשען, וואס זיינען מבינים אויף דעם;
נאט אייך אויך דעם בונד פערל, נאר זעהט היט עס אָפ,
דיא קניפליך ניט איבעררייסען, ווייל ס'נעהמט זיך אראָפ! —

סעראפהינא. שעהן איך דאנק אייך. איך וועל געהן בעטראכטען דעם שנור.
(צו רופוס'ן, וועהרענד זיא געהט אוועק מיט א שמייכעל).
נאָ מיין ליעבער? ווען'סטו נאך אייפערן אויף מיר?

רופוס (קוקט זיא ליעבליך אָן). געה מיין ליעבע! מענסט עס דיר אָנקוקען—
(סעראפהינא געהט אוועק רעכטס צו פאפוס'ן):

וויא לאַנג פּאפּוס וועסטו מיך אויסברענגען מיט דיינע אנטיקען!

פּאפּוס. דאס בינטעל מיט פּערל, האב איך געבראכט דער צעזארין
פאר אייך האב איך אויך א בינטעל, נאָר איהר זאָלט זיך ניט בייזערן?—

רופּוס (קוקט איהם פערוואונדערט אָן) א בינטעל מיט פּערל האסטו אויך פאר מיר?

פּאפּוס. יא! א בינטעל! נאָר מיט קניפּלעך — — ניט קיין שניר!...

רופּוס (מיט כעס) רעדסט אלץ מיט דיינע רעטהזעלן, איך וועל שוין בייז, דוא הונד! —

פּאפּוס. יא! פון אייערטוועגען איז דאָ טאקע א גאַנצער בונט!

(ער טהוט א וואונק צו רופּוס'ן ער זאָל הייסען דעם עולם אַרויסגעהן — רופּוס טהוט א מאַך מיט דער האַנד — אלע געהן אַרויס).

יא, קניפּליך א סך ווערט יעצט געמאכט פון אלע אידען,
ווייל זייא זיינען פון דער רוימישער מאכט ניט צופרידען.
דער בונד איז שוין אָפּגעמאכט דאס איז געוויס,
אז בייא איין פּיפּס שטעהען זייא אלע אויף דיא פיס,
ערקלעהרען קריעג דיא רוימער — אראָפּווארפען דעם יאָך,
דער אויפשטאנד דארף געשעהען נאך היינטיגע וואך...

רופּוס (בעטראַכט איהם דיא גאנצע צייט מיט בעזע בליקען, נאכהער זאגט ער:)

אוועק דוא לינגער! וואס פאר א בעוויז קענסטו מיר געבען,
אז איך קען דיר אויף דיינע שרעקליכע רייד גלויבען?

פּאפּוס. אַ צעזאר! איהר קענט דאָך אייער פּאפּוס'ן, דאכט מיר, ניט פון היינט,
זאָגט־זשע אליין, איז אייך מיין געטריישאפט ווייניג בעקאנט?

רופּוס (געלאסענער) יא, ביזט מיר געטרייא, ס'איז וואהר, פאר וואס זאָל איך זאָגען,
איך האב מיך אויף דיין געטריישאפט נישט צו בעקלאָגען;
נאָר אויב דאס איז ווירקליך אזוי, גיב מיר איין עצה דאצו,
דערצעהל מיר; ערקלעהר מיר, ווער, וואס, ווען, וואו?

קלוג ביסטו פאפוס, דער רוח האט דיך ניט גענומען,
צו גוטע עצות ביסטו שטענדיג צו ניטץ געקומען.... !

פאפוס. מיין עצה איז..... (פערטראַכט)
רופוס. איז וואס?
פאפוס. — — יא, אזוי מוז מען זעהן....
רופוס. (אונגעדולדיג) וויא אזוי, נו?
פאפוס. מיין עצה איז...
רופוס. (מיט א געשרייא) איז וואס! דוא רעדסט צו ניין?
פאפוס. מיין עצה איז, דיא ק ע נ י נ י ן פון דיא בינען צו דערטאפען,
וועט איהר שוין אלע בינען, נאר גרינג קענען חאפען...

רופוס. ווידער רעדסטו מיט משלים, ווידער מיט דיין שפאס?
רעדסט דייטליך, ווארום דוא ברייננסט מיך אין כעס!

פאפוס. וואס טויג דער כעס, מ'דארף נאר מיט גוטען געהען,
דיא זאך איז גאנץ פשוט: דאַ דארף מען נאר זעהען
דעם גרויסען קאָפּ בעקומען פון דער מרידה,
ער איז שוין יעצט געקריינט פאר א מלך איבער יהודה — —
שמעון בר־כוכבא מיין איך, ע ר פ י ה ר ט דאס גאנצע רעדעל,
און ער מוז אויסגיסען פאר אלע דאס בעדעל!
א י ה ם דאַרף מען נאָר זעהן מאכען קירצער מיט א קאָפּ,
איז אָהן סכנה, ווערט שטיל מיט איין קלאפּ!—...

רופוס. (נאכדענקענד) יא, חאפען? דאס איז קיין פליג — א געזונטער יונג!
צו דערטאפען אזא העלד, דארף ניט זיין אזוי גרינג,
וויא אזוי חאפט מען שנעל אזא ווילדען טיגער?
אפשר וייסטו? נו זייא א קלוגער! — —

פאפוס. בא! מיר וועלען בעקומען איין עצה, אז מיר וועלען קלעהרען —

רופוס. געפינסטו! וועסטו בייא מיר דיא רעכטע האנד ווערען,
אויסער דעם וואס דוא בעקומסט פון מיר א פולע האנד
געלד און זילבער, (מיט א שמייכעל) וואס דאס האסטו דאך נאר פיינד?..

פאפוס. אָה! זאָל נאָט היטען! — אזא מצוה פאר געלד צו פערקויפען?
ו ו י א פאפוס האט ליעב געלד, נאָר ניט בייא אזא—נ'אופן:

דאָרט וואו מיין מלכות קען ליידען דערבייא...
אָט האט איהר מיין עצה א ו מ ז י ס ט ! און ווייסט ווער ס'איז אייך נעטרייא ?
איהר האפט נאָר א י י ן טויב, וועט דיא צווייטע טויב אליין קומען !..
איהר קענט דאָך ר' אלעזר המודעי, דעם אלטען, דעם פרומען ?

רופוס. יא ! ווער קען ניט דעם ערשטען געלעהרטען פון יהודה ?

פאפוס. נו, און ז י א קענט איהר דאָך אודאי ! זיין שעהנע בת יחידה...
ד י נ ה ! – ניט איין מאל האט זיא שפאצירט אין דער געגענד,
(בייגט זיך צו צו איהם און זאגט מיט א שמייכעל) :
איהר פלעגט שטענדיג ווארפען אויף איהר אייגעלעך, ווען איהר האט זיא בעגעגענט...

רופוס. דינה ? אָט דיא יודישע נעטטיך, דאס איז זיין קינד ?

פאפוס. מם, מם ! זיא איז שוין בר־כוכבא'ס כלה אצינד ! —
דער אלטער האט זיא איהם צוגעזאָגט, אז ער וועט זיא איהם נעבען,
נאָר דאמאלס, ווען ער וועט מיט דיא רוימער אין פרידען לעבען ;
ע ר האט אָבער געשוואוירען, אז ער נעהמט ערשט דיא כלה,
ווען ער וועט ארויס טרייבען דיא רוימער אלע—.
אצינד דארפט איהר שוין ניט קלעהרען קיין סך,
וויא מע'דערטאפט דעם בחור אין פאלאסט צו'ן אייך !...

רופוס. (קלעהרט) איך האב שוין נעקלערט, נו וואס קלעהרסטו ? זאָג ?

פאפוס. (מיט א שמייכעל) אָה, דאס איז גוט געקלעהרט, קלוג וויא דער טאָג !
בלייבט עס, הייסט'ס, אז נאָר פאפוס דארף אונטערשטעלען זיין פלייצע,
א ל ץ פאפוס דארף נעבען דיא בעסטע עצה ? (פויזע)
איהר זייט דאָך א נ ו ט ע ר יענער, איהר האפט דיא „ז י א" פונ'ם טייבעל
וועט דער „ע ר" שוין אליין קומען צו פליהען צום ווייבעל !...

רופוס. ווידער מיט משלים ? אָה דאס מאכט מיר דעם טויט !
פאפוס ! הער אויף צו וויצלען, ווען מ'שטעהט אין א נויט !

פאפוס. נו נענוג ! — איהר שיקט רופען צו זיך ר' אלעזר דעם פרומען,
ער וועט צו'ן אייך אָהן זיין טאָכטער געוויס ניט קומען,

און מאכט אויף איהם א בלבול, אז ער האט דאָ אין גאנצען צו טהון,
און דער בונד איז ז י י ן ארבייט, (חאָטש ס'הייבט זיך גאר ניט אָן),
ווייל ער איז דער איינציגער, וואס שרייט נאָר פרידען!
ער האט שוין לאנג געוואָלט דאָ זיין בעטען פאר דיא יודען,
און אזוי וויא זיין טאַטער וועט מיט איהם אויף געהען,
ווייל אויף דער עלטער לאָזט זיא איהם ניט געהען אליין,
וועט איהר זיין טאַטער פאר א משכון בייא זיך פערהאַלטען,
און אום צו מאכען שלום אוועק ישיקען אהיים דעם אלטען;
בר־כוכבא וועט עס באלד דערהערען, וועט ער גיך קומען צו לויפען,
זיין געפאנגענע נעליעבטע פון אייערע הענד אויסצוקויפען,
דערנסטמאָלט.... אז מען דערטאַפּט צו זיך אזא איין אנטיק,
מאכט מען איהם חיס! — חיק! — און עס וועט זיין מיט גליק!

(וועהרענד ער זאָגט: „חיק חיק!“ ווייזט ער מיט דעם פינגער איבער'ן האַלז. גלייך וויא מען קוילעט איינעם — רופוס צוליינט זיך איבער'ן שטוהל און בלאָזט זיך אָן, גלייך וויא איינער וואס ווארפט פון זיך אַראָפּ א שווערע משא!).

ר ו פ ו ס. אָה פאָ! א גאנצע לאַסט איז מיר אראָפּ פונ'ם הערצען!
דוא ווייסט נאר ניט וויא פיעל איך האב דערפון געהאט שמערצען.

(ער לייגט אַרויף דיא האַנד אויף זיין אַקסעל.)

פאפוס! ווען איך פיהר דאס אויס אין אלע פאכען,
ווייסטו גאר ניט וויא גליקליך איך וועל דיך מאכען —
(צו דיא דינער) הע! שליח! ווער פון אייך וועט שנעלער געהען! ווער?
דעם אלטען אלעזר אוינענבליקליך בריינגען אהער!

(א דיענער טרעט אַרויס, פערנייגט זיך און געהט אוועק).

(צו פאפוס'ן) באַלד וועט מען זיא בריינגען, איך האב שוין א בעפעהל געגעבען,
נו, אז ס'איז יא אזוי, מוזען מיר שוין צו לעבען,
דינער! שנעל בריינג אריין נאך אמאל פונ'ם רויטען...
מיר וועלען טרינקען אויף דעם וואס העלפט אין אלע נויטען!

(דיענער בריינגט אריין ווין, גיסט אָן אין בעכער וואס פאר רופוס'ן. נאכדעם טראָגט ער צו פאפוס'ן א בעכער ווין, נאכהער גיסט ער אָן אין אלע בעכערס פונ'ם מיליטער.)

ר ו פ ו ס! (הייבט אויף זיין בעכער אין דער הויך, גיט א געשרייא) וויוואט!
א ל ל ע. וויוואט! וויוואט! (זינגען)

שטארקער, שטארקער, זינגט־זשע אלע ברידער!
ניכער, ניכער, טרינקט־זשע אויס און ניסט אָן ווידער,
שטארקער, שטארקער, זינגט־זשע אלע ברידער,
ניכער, ניכער, טרינקט־זשע אויס דעם וויין!

איינינע. צו וועמען געהערט דיא גרעסטע מאכט?
אנדערע. צו דיא רוימער!
איינינע. צו וועמען געהערט דיא גאנצע פראכט?
אנדערע. צו דיא רוימער!
איינינע. ווער קען טרינקען, טרינקען בעסער?
אנדערע. יא, דיא רוימער!
איינינע. ווער קען זיענען, זיענען גרעסער?
אנדערע. יא, דיא רוימער! (4 מאל)
אללע. שטארקער! שטארקער! (ביז אויס דעם וויין).
רופוס. נאך אמאל — דאס זעלבע נאך איין מאל
יא, יא, ווידערהאָלט עס אָן א צאָהל) פיסס
אללע. שטארקער! שטארקער! (ביז אויס דעם וויין).
רופוס. אלע קריגלאך מוזען ליידיג ווערען
אייער געביטער מוזט איהר אלע הערען) קאָהר ביסס
ניסט־זשע אָן אויפ׳ס נייע וויין! (קאָהר ביסס)
גיסט־זשע אָן אויפ׳ס נייע אָט דעם רויטען וויין, (קאָהר ביסס)
וויוואט! וויוואט! וויוואט! לאָמיר פרעהליך זיין! (קאָהר ביסס)

(ועהרענד אלע טרינקען, זינגען, רוקט זיך פאפוס אלע מאל נעהנטער צו דער טהיר, ביז ער רוקט זיך ארויס אין גאנצען, אזוי אז קיינער בעמערקט עס ניט).

דריטע סצענע.

(**אלעזר** מיט **דינה׳ן** קומען אריין, פערבייגען זיך).

רופוס. וויא קומט עס, דוא אלטער חכם אלעזר,
וואס דוא רעדסט צו דיין פאָלק מורד זיין אין דעם קייזער?

(**אלעזר** מיט **דינה׳ן** קוקען זיך פערוואונדערט אָן).

אלעזר. מוזט מיר מוחל זיין, אָה צעזאר, לאנג זאָלסטו לעבען!
איך קען גאר ניט דיינקען, זאָלסט אויף מיר אזא זאך גלויבען;
בייא אלע קעניגע, און אין גאנצען לאנד בין איך בעקאנט,
אז נאָר שלום האב איך ליעב, קריעג האב איך פיינט,
איך שווער בייא מיין קינד, זיא איז בייא מיר טהייערער פון אלע סגולות,
אז דאס וואס מען האט דיר דערצעהלט, איז פאלש און רכילות!

רופוס. איז דען דאס ניט אמת? איז דאס ניט קיין ראיה?
פאר וואס שוויינסטו בר־כוכבא'ן, אָט דער ווילדער חיה?
וואס אָנצומאכען בונטען, לויפט ער ארום וויא א רוח —
נארט אָפ דיא יודען, און זאָגט ער איז משיח!

אלעזר. אמת, מיר יודען גלויבען, אז עס וועט קומען משיח,
נאָר דאס וועט זיין אמאל! אמאל, ניט אזוי גיך,
דערווייל, איידער עפּעס וועט אמאל זיין,
פערהאלטען מיר זיך רוהיג, גלאָסען און פיין;
ווער שמועסט דיינע דיענער זאָלען מיין פאָלק ניט אזוי דריקען,
ווען מען זאָל אונז בעהאנדלען מענשליך, ניט אומזיסט זייא דערשטיקען;
וויא שטיל דאס פאָלק וואָלט געווען, וואָלסטו געזעהען אליין,
געמרייע קנעכט וואָלטען זייא דיר אייביג געווען;
וואָלסט אליין פון זייא אויף הנאָה געהאט,
נאָר לאָזען אונז רוהיג ליעבען, אונזער תורה! — אונזער גאָט!

רופוס. „אונזער תורה, אונזער גאָט!“ וויא קען זיך דאס פאסען,
אזא תורה, וואס לערענט אייך אלע פעלקער האסען?
(איראָניש) איהר בעריהמט אייך, אז בייא אייער גאָט זיינען אלע נמאס,
נאָר אייך האט ער אויסגעקליבען פון אלע אומות!....

אלעזר. וועסט מיר מוזען מוחל זיין, ווערטהער פערטרעטער פונ'ם קעניג,
אז איך וועל מיינען, אז דוא קענסט אונזער תורה זעהר וועניג! —
אונזער תורה הייסט נאָר ליעבען פרעמדע אָה; א שיעור,
דערפאר טאקע זיינען מיר אזוי שטאָלץ אויף איהר,
ווייל זיא רעדט נאָר פון ברודערשאפט, ליעבע צו'ן אלע גלייך—
פון רחמנות, גנאדע, בארמהערצינקייט א סך!

אן וואס שאדט עס דעם הערשער, וואס האט אזעלכע אונטערטהאן,
אזוינע, וואס רעדען זיך מיט רעכט אן,
אז זייא האבען איין גאָט, וואס האט זייא דיא תורה געגעבען,
וואס הייסט אַלע מענשען גלייך שעטצען און ליעבען,
בפרט דעם גוטען בעל־הבית וואס הערשט מיט ישרנות,
פאר איהם שטרעקען דאס לעבען, אפילו מיט סכנות!

רופוס. „בפרט דעם גוטען בעל־הבית וואס הערשט מיט ישרנות?“
איך פערשטעה דיך, דוא חכם, וואוהין עס ווינקט דיין לצנות,
ס׳הייסט: מיר הערשען מיט יושר נאָר — — נאָר פערקעהרט!
אוי, אַלטער פוקס ביסטו דערפאַר ווערטה!

אלעזר. איך רעכען, אז אזא הערשער וויא דוא, וואס שטעהט אזוי הויך,
וואָלט ניט געשאַט צו פערשטעהען מענשליכקייט אויך! —
ניט איין מאל האט אויף אונז געהערשט דער מלך פון פרס,
ער האט אונז גוט בעהאַנדעלט, ניט אָנגעטהון קיין צרות,
האבען מיר אין אמת׳ן, געבעטען פאר זיין לעבען: —
און צייט נאָט האט אונז אין דיא הענד פון דיא רוימער איבערגעגעבען,
איז באמת ניט אויסצושטעהן פון זייער רציחה!
איך בעקלאָג מיך ניט חלילה אויפ׳ן מלך און אויף דער מלוכה,
ער זאָל אייביג לעבען, אָה! ער איז גוט וויא דיא וועלט,
איך רייד נאָר פון דיא קליינע הערשער, וואס ער האט איבער אונז געשטעלט,
דיא קליינע הערשער ווייסען גאר פון קיין מענשליכקייט ניט,
זייא באָדען זיך אומבערחמנות אין אונזער יודיש בלוט,
נעווים, ווען מ׳וועט זייא אזוי מאַרטערן און קוועהלען,
וועט עס מוזען אָנקומען צום קייזער, מען וועט עס איהם דערצעהלען —
איך האב שוין לאנג געוואָלט קומען אהער צו געהן,
בעטען, זאָלסט אָנזאָגען דיינע מענשען זיך אונמענשליך ניט צו בענעהן,
פרעג מיט שלום, וועט מען דיר „שלום“ ענטפער געבען! —
יא, שלום! — פאר „שלום“ גאראַנטיר איך דיר מיט מיין לעבען!

רופוס. גאראַנטירסט מיר יא, אז דוא וועסט זעהען ס׳זאָל זיין פרידען?
איך גלויב דיר אָבער וועניגער וויא אלע דיינע יודען! —

א סימן וועל איך האבען, אז איך קען אויף דיינע רייד שטעלען,
אז דוא וועסט מיר געבען א משכון, וואס מיר וועט געפעלען:
קעהר דיך אהיים צוריק און ביז דוא וועסט ניט מאכען שלום פריהער,
פערהאַלטען וועל איך פאר א משכון דיין טאָכטער בייא מיר! —

(אלעזר מיט דינה׳ן ערשראָקען — שפרינגען אָפּ).

אלעזר. אָה! צעזאר! וואס רעדסטו? איז ערנסט דיין מיין,
רופוס. (קאַלטבלוטיג) ערנסט! גאַנץ ערנסט, אזוי מוז, און אזוי וועט עס געשעהן! —
אלעזר. ניין! אָה ניין, איך גלויב עס אויף דיר ניט,
אז דוא זאָלסט מאכען אזא געוואגטען שריט!
מיט דעם, מיינסטו, צו פערלעשען דעם פלאַם וואס ברענט אַרום דיר,
אָה! וועסט איהם נאך שטארקער צופלאַקערן, גלויב־זשע מיר!
אָט דאס הייסט בייא דיר שלום? דאס הייסט בייא דיר מיט גוטען?
געדענק דעם אַלטענס רייד, איך זאג דיר זאָלסט דיך היטען!
מיט דעם וועסטו צו רויב־פוינעל מאכען די רוהינע טויבען,
אז די יודען וועלען הערען, אז דוא ווילסט נאך זייערע קינדער רויבען.
וועסטו מיט דעם זייער האס שרעקליך צו רייצען...
דוא אליין וועסט דיר דאס פייער אונטערהייצען...
דאס קינד וועט דיר ניט העלפען, דיין שטיצע איז שוואך!
דוא שיק בעסער צום קייזער, ער זאָל דיר אונטערשיקען חיל א סך,
תארום ענטגעגען אזא גרויסער מאכט, וועסטו זיך ניט קענען וועהרען...
דוא האסט דאָ וועניג חיל, נאָט ווייסט וואס עס קען ווערען —

רופוס. (בעז), איך שטעה ניט אין דיינע עצות, אהיים זאָלסטו געהען!
נישט קשה, איך וועל קענען אָהן דיר מיין שטעדטעל בעשטעהן! —

(אלעזר וויל איהם עפּוואס זאָגען.) —

אוועק, זאָג איך דיר פון מיר, איידער מיין צאָרן האט זיך צונאָפּען!
איך האב געזאָגט, אזוי מוז עס בלייבען, אזוי האב איך בעשלאָסען! —
אלעזר מיט דינה. צעזאר! אָה, צעזאר!
רופוס. אוועק! זאָגט מען אייך מיט גוטען!
אלעזר. אָה, צעזאר, איך בעט דיך נאָט זאָל דיך היטען! —

(פאַלט אויף די קניע).

זעה דעם כבוד, וואס איך גיב דיר אָפּ, נאָט זאָל דיך בענשען,
דאס ערשטע מאל אויף זיין לעבען, קניעט דער אַלטער פאר א מענשען...
ניין, מיין איינציג קינד מוזטו מיר אָפּגעבען,
האב רחמנות אויף אונזער, און אויף ד י י ן לעבען! —

(ער גיט זיך פלוצים א הייב אויף און זאָגט מיט איין ערנסטע מיענע).

יא! אויף „ד י י ן" לעבען זאָג איך, זאָלסטו האבען רחמנות!
ווייל דוא וועסט דעם ווילדען טיגער, מיט דעם אויפרייצען מיט סכנות,
דאס איז בר־כוכבא'ס כלה, און אז ער וועט דערהערען,
וועט ער נאך מעהר אין דער רציחה ווערען! —
אָה! דענסמאָלט וועל איך שוין אויך ניט קענען דיר פאר'ן שלום שטעהן,
ער וועט א תל מאכען פון דיר, וועסט ניט קענען בעשטעהן!

רופוס. (צום מיליטער מיט א געשרייא) ווארפט ארויס דעם אלטען! נו, וואס שטעהט איהר?
אָן דיא טאָכטער זאָלט איהר פערשליכען אין א צימער בייא מיר!

אלעזר. (פאלט אויף דיא קניע און זינגט) אוי האב רחמנות אויף מיינע אלטע יאָהר, נעהם ניט אויף דיר סיין זינד!
רויב ניט דיא קרוין פון מיינע גראָע האָר. (ביסס)
ניב מיר צוריק מיין קינד!

ניבער קען איך דיר מיין נשמה אוועק געבען
נעהם זיא דיר באלד דאָ צו;
אבי לאָז דיא יונגע נאך לעבען
צו שטארבען איז איהר נאך צו פריה! (ביסס)

דינה. (פאלט אויך אויף דיא קניע און זינגט): איך בעט דיך, וויא יונג איך בין
איך בעט דיך זעהר דאס ניט טהון!
וואס האבען מיר דען ביידע געזינדיגט פאר דיר?
וואס האסטו אומזיסט געבעך צו'ן — איהם און צו מיר,
פאר וואס זאָלסטו אומברענגען א פאָטער מיט א קינד?
אוי! — איז דאס דען ניט א גרויסע זינד! —

רופוס. ניין מיין קינד, דאָ וועט ניט העלפען קיין געוויין,
איך האב איינמאל געזאָגט, און אזוי מוז געשעהען!

אלעזר. וויא ניט אזוי אין כעס אויף אונז,
מיט טראָג ניט אזוי דיין האס אויף אונז, (פּיסס)

דינה. וואס זיינען מיר דען שולדיג אין דעם
לאָז אונז אָפּ נעשווינד, לאָז אונז אָפּ אהיים. (בּיסס)

קאהר. געה! דוא, נעהם זיא! געה דוא צו גּעה!
קום מיט מיר, איך געה פריהער, זעה!
בעפעהל דוא הערשער, וואס צו טהון?
זיא צו שלעפּען, זאָג וואוהין? —

רופוס. איך האב איינמאל געזאָגט, וועל איך האלטען וואָרט,
הע! דיענער! פיהרט ארויס דעם אלטען דאָרט!

(סאָלדאַטען ווילען איהם נעהמען. דינה חאַפּט איהם ווידער אַרום, און לאָזט איהם ניט נעהמען און גיט א געשרייא „נייך" שטעלט זיך ווידער פאַר רופוס'ן).

דינה. באַרעכענט אייך נאַר, באַרעכענט אצינד,
וואס איהר טהוט, איז דאס ניט א זינד?

(סאָלדאַטען ווילען זיא אָפּרייסען פונ'ם אַלטען — זיא לאָזט זיך ניט, וואַרפט זייא אָפּ און ראַנגעלט זיך מיט זייא).

ניין! ניין, ניין, איך לאָז ניט!
נעהמט אייך פאר איהם מיין לעבען —
ניין! ניין, ניין, איך לאָז ניט!
מיין פאטער מוזט איהר מיר אָפּגעבען,
אָפּגעבען מוזט איהר מיר איהם שנעל!
געוואלד, וואס האט איהר צו איהם! (ביסס)
טייט אונז בעסער געשווינד,
איידער צו שיידען אצינד —
ניין! ניין, ניין, איך לאָז ניט! (4 מאל)
נעהמט אייך אונזער לעבען,
איהר ווילדע וועלף און לעווען!
איך לאָז ניט (4 מאל) ניין.

(סאָלדאַטען נעהמען אָן דעם אַלטען, אנדערע נעהמען אָן דינה'ן, זיא רייסט זיך צום פאטער, שרייט מיט א ווילד קול. ענדליך פיהרט מען זיא אוועק — איהם בעזונדער— זיא בעזונדער. רופוס און אלע איבעריגע געהען ארויס נאך זייא.)

פיערטע סצענע.

(פון דער לינקער זייט קומט אַן פ א פ ו ס, גלייך וויא ער גנב'ט זיך אריין — קוקט אין דער זייט אריין, וואוהין מען האט ד י נ ה ׳ן אוועק געפיהרט, צולאַכט זיך מיט א ווילד געלעכטער).

פ א פ ו ס. (מיט פרייד) הא, דיא נקמה! איז מיין נשמה, מיין לעבען, מיין נחמה!
אָה, דינה, דינה! אַט האסטו דיר, דוא שעהנס!
איך האב דיך ג ו ט שוין פערזאָרגט? דאס איז נומער איינס! —
דיין טאטע וועט אויך באלד בלייבען א „זכרונו לברכה“
מיט איהם אָפּצוועקען, איז גאר קיין מלאכה! — —
נו? און דוא שטאָלצער רוימער מיט דער מעשענער כובע?!
חא, חא, חא! ער מיינט אין אמת׳ן, אז איך מיין נאָר זיין טובה?
ער מיינט אין אמת׳ן, אז ער איז נאָר איינער....
אוי וועט איהם שמעון בר־כוכבא ברעכען דיא ביינער!
מיט א י י ן בלאָז מאַכט ער פון איהם אש,
רופוס׳עס קאָפּ ליעגט שוין וויא בייא בר־כוכבא׳ן אין טאש;
ווייל איך האב איהם שוין מודיע געוועז אויף דער הייסער שעה,
אז זיין כלה איז פערשפּארט אין א פעסטונג דאָ — —
דערנאך וועט קומען דער שוחט, און וועט קוילען דאס קעציניא;
שמעוניא בר־כוכבא׳ניא חד גדיא! חד גדיא! —

(ער זינגט).

פאפוס הייס איך!
אלעס וויס איך,
איבעראל שטעק איך אריין דיא נאָז —
א יאוועלען הענדער,
אויף א טענדלער,
אבי צו פערדיענען דאס ביסעלע מעות
בריליאנטען־שטיינער,
העלפאנט־ביינער —
חד גדיא!
פערל א שניר,
אלעס בייא מיר —

חד גדיא!

איך דינג מיך ניט אראָב, ארויף —

חד גדיא!

און דער קונה האט א שווארצען סוף;

חד גדיא!

II.

דינה דיא שעהנע,

מוז זיין מיינע,

עס וועט ניט העלפען אפילו קיין טאַטער —

ווער עס וועט ניט וועלען,

איהם ניט געפעלען;

וועל איך איהם הערען וויא דעם קאַטער.

מיט דעם איינעם אויג,

וואס מיך טויג —

חד גדיא!

מיט דער קרומען פוס,

צוקער זיס —

חד גדיא!

קיינער וועט מיט מיר ניט קאָנקורירען....

חד גדיא!

און איך וועל דאָך מיינ׳ס אויספיהרען.

חד גדיא!

III.

„בר־כוכבא“ דעם העלד!

אויף יענער וועלט

וועל איך בעזאָרגען א שעהנע דירה —

אלעזר דעם אלטען,

וועל איך בעהאלטען —

איך וועל זייא מאכען דיא פנירה.

אויף דעם צעזאר,

וואס איז א בייזער —

חד גדיא!

וועל איך א „שטיקעל“ אויפשפיעלען;
ער וועט האבען צו פיהלען —
חד נדיא!
דאַן וועל איך זיין אויף פּסח א מלך!
חד נדיא!
און איך וועל מיר זיננען גאנץ פרעהליך —
חד נדיא!

(ער דערהערט וויא מען קומט אַן — חאַפּט ער זיך צוריק קיינער זאָל איהם ניט מערקען).

פינפטע סצענע.

(אלע קומען אריין צוריק — רופוס זעצט זיך צוריק אויף דעם טראָהן, סאָלדאַטען שטעלען זיך אויך צוריק אויף זייער אָרט ענטקעגען רופוס'ן — רופוס שפּאַרט אָן דעם קאָפּ אויף דער האַנד און פערטראַכט זיך — פון לינקס קומט אָן א מיליטעריסט, געהט צו גלייך צו רופוס'ן און זאָגט:

מיליטעריסט. דער יודישער העלד בר־כוכבא פרענט זיך אהער!

(רופוס הייבט אויף דעם קאָפּ, קוקט אויפ'ן מיליטעריסט, בלייבט זיטצען אייניגע מינוטען פערווירט — נאכדעם זאָגט ער צו איהם:

רופוס, לאָז איהם אריין, נאָר טהוא איהם אויס זיין געוועהר!

(מיליטעריסט נייגט זיך און געהט אוועק לינקס).

זעקסטע סצענע.

(בר־כוכבא לויפט שטאָלץ אריין און קוקט פייז אויף רופוסן.)

רופוס. וואס פאר א זאך האט דיך אהער געבראכט,
פון אלע יודען דיא גרויסע מאכט? —

בר־כוכבא. צו פאָדערן ר׳ אלעזר׳ס טאָכטער בין איך געקומען,
וואס דוא האסט זיא מיט געוואלד געפאנגען גענומען.

רופוס. וואס פאר א רעכט האסטו צו ווייזען אויף איהר,
מעהר פון איהר פאטער, זיא צו פאָרדערן בייא מיר?

בר־כוכבא. דוא רויבסט אוועק אָהן יושר א קינד,
און מיך פרעגסטו נאָך אויף רעכט אצינד?
ס'איז קיין וואונדער, וואס דיינע מענשען בעהאנדלען אונז אזוי שלעכט,
ווען דער הערשער אליין ווייסט ניט פון קיין רעכט! —

רופוס. אויב דוא ביסט נעקומען מיר פאָרשרייבען נעזעטצע,
האב איך דערצו איין אנדערע צייט און אנדערע פּלעטצע;
יעצט זאָג! וואס דוא ווילסט, אויב איך דאַרפ'ס וויסען;
ווייל פיעל צייט האב איך ניט מיט דיר צו שמיעסען —

בר־כוכבא. גיב אָפּ דאס קינד דיא יודען, דאס פאָרדערן אלע,
און איך אליין פאָרדער בייא דיר מיין געליעבטע כלה!
גיב זיא אָפּ, אויב דוא ווילסט מיט'ן וועג דעם נערעכטען,
וועסטו זיא ניט געבען מיט גוטען, וועסטו זיא געבען מיט שלעכטען,

רופוס. הא, הא! איך האב נאר פערגעסען, מיט ווענען איך רעד דאָ, מיין ליעבער!
(שפעטיש) דוא ביזט דאָך היינט בייא דיא יודען דער שמשון הגבור!...
אויב אזוי, א נו בעווייז נאָר דיין גבורה אצינד?
בעפרייא פון מיינע הענד דאס יודישע קינד?! —

בר־כוכבא. ווילסט וויסען ווער פון אונז איז א גרעסערער העלד?
איז ניט דאָ דאס פּלאַטץ — קום מיט מיר אויף דעם אָפענעם שלאכט־פעלד! —

רופוס. (פייז) שטיל דוא געמיינער עברי! צופיעל כבוד פאר דיר!
מיינער א דיענער זאָל זיך שלאָגען מיט מיר!
ווייסטו דען ניט, אז איך קען דיך דאָ באלד טייטען?
סאָלדאטען! שליעסט איהם אין שווערע קייטען! —

(סאָלדאטען שליעסען איהם אין קייטען. דיא הענד.)

בר־כוכבא. שעהן! — נאָר נאָך מיין טויט זאָל מען וויסען איבעראל,
אז א רוימישער העלד קען נאָר זיענען אין אזא פאל,
ווען זיין געגנער האט ניט קיין שטיקעל געוועהר,
פע! דאס זיינען קיינע קייטען, זייא זיינען ניט שווער!

(ער צונעהמט האסטיג דיא הענה, עס רייסען זיך איבער דיא קייטען, ער גיט זייא א וואַרף אויף דער ערד, אלע בלייבען שטעהן פערוואונדערט און ווייא ערשראָקען).

ר ו פ ו ס. טרעט צו שנעל, סאָלדאט! וואס שטעהסטו פערדד?
האַק איהם אָפּ שנעל זיין קאָפּ מיט דער שווערד!

(סאָלדאט טרעט צו צו'ן איהם, חאַפּט ארויס דיא שווערד און הייבט זיא אויף איבער זיין קאָפּ).

ב ר־כ ו כ ב א. (חאַפּט ארויס דיא שווערד) שטעה, דוא נארישער העלד, דוא שוואַכע אשה!

פע! צו רעדען מיט דיר איז מיר גאר א בושה.

(ער ברעכט איבער דיא שווערד און וואַרפט עס אוועק — אלע טרעטען אָפּ מיט שרעק).

ר ו פ ו ס. פיהרט איהם אריין אין דער אַרענע צו ווילדע טהיערע,
און לאָז ער דאָרט בעווייזען זיין גבורה!

(אלע ווילען איהם ארום רינגלען).

ב ר־כ ו כ ב א. (טהוט א געשרייא און א טופּ מיט'ן פוס) שטעהט.

(אין דעם מאָמענט טהוט א זעטץ ארויס פון זיין קאַסקע א פלאָם פייער — אלע טרעטען ערשראָקען צוריק:

ב ר־כ ו כ ב א. (זינגט) מיר העלדען זיינען דאָך ניט מרה־שחורה'דיג,
צום קריעג דער שופר נאָר רופט!

ק אָ ה ר! הערט איין עזות דאָרט!

ב ר־כ ו כ ב א. אָנגעשאַרפט זיינען דיא שפּיזען נאר מורח'דיג,
נעטונקט דיא פיילען אין ניפט!...

ק אָ ה ר. הערט נאָר אוים!

ב ר־כ ו כ ב א. מיר שטעכען, מיר ברעכען, מיר שניידען נאָר זיגנעריש,
מיר רייסען, מיר בייסען, מיר וויטהען נאָר טינעריש,
מיר נייטען, מיר קנייטען, מיר טייטען נאָר קריעגעריש,
דיא שונאים, דיא שונאים, אזוי;
זייא פאלען, זייא פאלען וויא שטרוי! —

(אין דער גאנצער צייט שרייט דאס קאָהר „ש ט י ל!״)

ב ר־כ ו כ ב א. חא, חא, חא, ס'איז א נארישקייט —

ק אָ ה ר. זעהט וויא ער מאַכט זיך גרויס!

ב ר־כ ו כ ב א. חא, חא, חא, ס׳איז א נאַרישקייט —

ק אָ ה ר. זעהט וויא ער לאַכט זיך אויס!

ב ר־כ ו כ ב א. דער פיינד, דער איז נעביינט צו דער ערד,
אונז האט ניט געשאַדט,
ווייל דיא אמונה איז אונזער שווערד,
און אונזער מאַכט איז גאָט! — — (ער לויפט ארויס)

ק אָ ה ר. פאלען זאָל ער פון אונזער שווערד,
ער הערט ניט דיין געבאָט! (קאָהר לויפט איהם נאָך)

פערוואנדלונג.

זיבעטע סצענע. זיבעטעס בילד.

(שטעלט פאָר דעם אַמפהיטהעאַטער פון איינער אַרענע — פוןביידע זייטען רינגס, זיטצען פרויען און דאַמען, אויך איין אָרקעסטער, איין רייהע איבער דער אנדערער — אין דער מיט אין דער הויך, זעהט מען א לאָזשע מיט א רויטען באַלדאַחין, אין דער לאָזשע זיטצט טורנוס רופוס מיט סעראַפהינא. הינטער דער לאָזשע זעהט מען א צוגעשלאָסענעם אייזערנעם טויער — פון איין עק ביהנע צו דער אנדערער, איז איבערגעצויגען שטאחעטען פון אייזערנע פיילען געמאַכט, פון ביידע זייטען שטעהן צוויא גלאַדיאַטאָרס — ווען דער פאָרהאנג געהט אויף, שפיעלט פון אויבען דיא מיליטער־מוזיק, רופוס גיט א בעפעהל צו׳ן א גלאדיאטאָר).

ר ו פ ו ס. פיהרט אריין דעם יודישען העלד בר־כוכבא! —

(גלאדיאַטאָר געהט ארויס, און קומט באלד צוריק מיט בר־כוכבא׳ן).

ק אָ ה ר. קוקט נאָר אָן, קוקט נאָר אָן!

ר ו פ ו ס. (צום צווייטען גלאַדיאטאָר) לאָזט אריין דעם אפריקאַנישען לעווען! —

(גלאַדיאטאָר געהט ארויס, מען הערט קלינגען שווערע קייטען, און דיא ברילענדרע שטימע פון א לעווע, ער שפרינגט צו צו בר־כוכבא׳ן).

ב ר־כ ו כ ב א. (טהוט א געשרייא צום לעווען) שטעה!

(דער לעווע בייגט זיך אויף דיא קניע — בר־כוכבא גלעט איהם ביים קאָפּ).

ק אָ ה ר. קוקט נאָר אָן, קוקט נאָר אָן!

בר־כוכבא. (שטאָלץ) אָה, איהר נאַראָנים! זעהט איהר אליין ניט,
אז פאר אייך שטעהט א גבור! —
איז דאס א מיטעל מיך צו בעזיעגען?
שוואך זיינט איהר אלע מיך יעצט צו קריעגען —
יא, שעהם זיך דאָך און בייג דיין שטאָלץ,
חאָטש אָהן נעוועהר שטעה איך פאר דיר,
און דאָך האב איך פאר דיר קיין מורא, ניין! ניין! ניין! —

קאָהר. קוקט נאָר אָן, קוקט נאָר אָן!

בר־כוכבא. קום נאָר גבור אויף דעם שלאַכט־פעלד,
ועל איך דיר ווייזען, דאָרט וועסטו זעהען,
יא, וויא דיין העער וועט פאַלען אזוי וויא שטרוי! —

רופוס. (לאַכט מיט גדלות).

קאָהר. זעהט איין עזות נאָר!

בר־כוכבא. וועסט שפּעטער לאכען, צו נאָט זיך גלייכען,
גרויס זיך מאכען, אין אלע פאכען;
אָבער וואס וועט זיין דאַן?
אזוי וויא איין מאַן,
מיר אלע שנעל,
וועלען זיך טהון א שטעל,
און מאכען פון דיר א תל! —

(אין דעם מאָמענט חאַפּט זיך ארויף בר־כוכבא אויף דעם לעווען רייטענדיג זעמצט אויס דעם אייזערנעם טויער, וואס אונטער דער לאָזשע און לויפט ארויס, דער טויער דרעהט זיך אום, עס ערשיינט איין ענגעל מיט א פייערדיגען שווערד אין דער האַנד. — פאָרהאַנג פאַלט).

דריטער אקט.

ערשטע סצענע.　　　אַבטעס בילד.

(שטעלט פאָר א פינסטער חדר, (איין ארט קעלער אָדער קערקער) אין דער מיט א ברייטע קאָלאָנע, אין דער טיעף קאָלאָנע זעהט מען א בעטעל שטעהן, נעבען דער קאָלאָנע שטעהט א שווערע האנד־מיהל — דינה איינפאך נעקליידעט, שטעהט נעבען דעם, און וועהרענד דער פאָרהאַנג הייבט זיך אויף, זעהט מען וויא זיא האלט דאס הענטעל פון דער זשאָרנע און דרעהט דיא מיהל. ענדליך הערט זיא אויף צו דרעהען און לאָזט אראָפּ דיא הענד מיט'ן קאָפּ זיפצענד, וויא איינע וואס איז שטארק פערמוטשעט פון דער ארבייט — נעהט נעהנטער צו דער אוואנס־סצענע צו, און זינגט שוואך).

1.

דינה. זאָ לאנג דיא זאנג איז אוננער,
און דער קאָרן — מאָנטר, נריננער,
זאָ לאנד דיא זאנג איז אוננער
קוקט מען זיך ניט צו! —
אין פעלד קען זיא פערבלייבען,
דאס ראָד קען זיא ניט צו רייבען,

אין פעלד קען זיא פערבלייבען!
לאָזט מען נאָר איהם צו רוה.
ווערט נאָר דער קאָרן דיקער,
טהוט זיך דאס ראָד א קעהר!
ער ווערט צוריבען אויף שטיקער,
מען דערקענט איהם שוין ניט מעהר!

(זיא קוקט זיך ארום מיט מורא, לויפט צו צום מילכען, חאַפּט גיך דאס הענטעל און מאָהלט).

שלאָף ניט דוא אַרבייטער, האלט פעסט דאס שטיהלכען!
פלייסיג צו אַרבייטען איז דאָך א שפּיעלכען;
דרעה זיך נוט, דרעה זיך נוט, רעדעלע מיהלכען!
צו רייב נוט דעם קאָרן — צו טהייל! —
נישטאָ שוין קיין זאננען — צוריבען איז דער קאָרן,
דיא ערשטע געשטאלט האט ער שוין לאנג פערלאָרען! —
אונטער דער ראָד איז ער צוריבען נעוואָרען,
ער איז שוין נאר ווייס — און הייסט מעהל! —

(לאָזט ווידער אָפּ דאס ראָד, געהט צו צו דער אוואנס־סצענע).

2.

זאָ לאַנג דער מענש איז מאָנער,
לעבט סאָליד, איז ניט קיין יאָנער,
זאָ לאַנג דער מענש איז מאָנער,
לעבט ער זיך סייא ווייא ;
דיא גויטה קען איהם נאר ניט לייגען,
ווייל ער איז ווייך און לאָזט זיך ביינען ;

דיא גויטה קען איהם נאר ניט לייגען,
לאָזט זיא איהם נאָר צו רוה !
קוים ווערט ער איבער גליקליך...
טהוט איהם דאס ראָד א קעהר !
זיא צוברעכט איהם גאר אויף שטיקליך
מען דערקענט איהם שוין ניט מעהר !...

(לויפט ווייעדער צו דער זשארנע און מאָהלט.)

שלאָף ניט דוא ארבייטער.... א. ז. וו.

(לאָזט ווייעדער אָפּ דאס ראָד.)

3.

זאָ לאַנג דער יוד האט ניט געפלאַקערט,
שאַף געפּאַסעט, ערד געאַקערט,
זאָ לאַנג דער יוד האט ניט געפלאַקערט
האט מען איהם געלאָזט צו רוה ;
שטיל געלעבט, ניט הויך געפלויגען,
ניט אויפגעריסען יענעם דיא אויגען !...

שטיל געלעבט, ניט הויך געפלויגען,
האט מען ניט געזאָגט דערצו,
אַז ער איז געוואָרען איבער גליקליך,
האט זיך דיא ראָד געטהון א קעהר,
צוריבען איז ער אויף שטיקליך !...
מען דערקענט איהם שוין ניט מעהר.

שלאָף ניט דוא ארבייטער... א. ז. וו.

(וועהרענד זיא זינגט אָפּ, הערט זיא אויף צו דרעהען, רוהט זיך אָפּ אייניגע סעקונדען — א טיעפער זיפץ רייסט זיך ארויס פון איהר ברוסט. ענדליך זאגט זיא שוואך) :

מיט שווערע ארבייט מיינען זייא מיך צו פערמוטשען,
מען רייצט אָן אלע בעדיענטע, מען זאָל מיר דערקוטשען,
גיב מיר, גאָט, כח, דאס אלסדינג קענען איבערטראָגען !
איך נעהם צו אלסדינג : מארטערן, קוועהלען, שלאָגען,
שלאָגט מיך פאר מיין פּאַק, נאָר א י ה ם לאָז צו רוה !...
דיין שווערע האנד, דיין שטראָף נעהם שוין פון איהם צו ! —
לאָז בר־כוכבא גליקען, וויא עס גליקט איהם ביז יעצט,
לאָז ער זיעגען, זיעגען דעם שונא ביז צו לעטצט ! —
מיך קימערט נאָר איינס — פון מיין אלטען טאטען....
איך האב מורא, מיין כאָנע זאָל איהם ניט שאטען — —

ווער ווייסט, וואס ער טהוט דאָרט אין דער מינוט,
וואס ער זעהט זיין איינציגע טאָכטער ניט (ווייגט)

———

צווייטע סצענע.

(עס עפענט זיך אויף א טהיר און עס לויפען אריין וועשער־מיידליך מיט האַנטיכער אין דיא הענד, און וויא זייא דערזעהען, אַז זיא אַרבייט ניט, לויפען זייא צו צו'ן איהר מיט כעס. דינה האַפט זיך אויף מיט שרעק און לויפט אָפ פון זייא).

מיידליך. (זינגען) קוקט דיא לענטייקא,
וויל רוהען דייקא,
אבי ניט צו ארבייטען, וואס מען האט בעפוילען;
זיא האט פערגעסען,
זיא מיינט זיא איז פרינצעסין!
מיר וועלען איהר וויזען וואס הייסט זיך פוילען;
קומט אלע שוועסטערליך, ניך האַפט זיא, יאָגט זיא,
דערטאַפט זיא, שלאָגט זיא, (לויפען איהר נאָך)
נאָ! נאָ! נאָ! (שלאָגען זיא)

דינה. (מיט וועהמוטה) אוי! שלאָגט מיך ניט, וועה! פלאָגט מיך ניט;
ארבייט איך ניט פלייסיג פון נאכט ביז פריה?
נייט מיך ניט, טייט מיך ניט!
אוי, ארבייטען וועל איך, נאָר לאָזט מיך צו רוהו! —

מיידליך. קוקט דיא לענטייקא, א. ז. וו.

דינה. אוי! שלאָגט מיך ניט, וועה! פלאָגט מיך ניט,
האט איהר אויך דען ניט אין זיך א מענשליך הערץ,
צאַפט מיר ניט אָפ מיין בלוט,
אוי! א מעהר דער'הרג'עט מיך נאר ניך און קורץ! —

מיידליך. קוקט דיא לענטייקא, א. ז. וו.

דינה. ניין, סינדער, טהוט עס ניט, איהר זייט אויך נאָר נעבאָרענע ווייבער!
איהר קענט ניט האבען דאס הערץ פון מערדער און רויבער...

איך ווייס גוט, אז איהר טהוט עס ניט מיט אייער איינענעם ווילען,
איהר מוזט נאָר דעם קאפּריז פון אייער בייזער ווירטהין ערפילען,
איז זיא דען צו'ן אייך בעסער וויא צו מיר ?
איך ווייס, איהר האט א בעסער הארץ פון איהר,
איך ווייס, אז א טהייל פון אייך פיהלען מיינע שמערצען!
איך ווייס, אז א טהייל פון אייך ליעבען מיך אין הערצען —
מיר זיינען פון פערשיעדענע רעליגיאָנען, נאָר פון איין טאַטען,
דאס קען אייך צו'ן אייער מענשליכקייט נאָר ניט שאַטען!....
אכטונג נעבען אויף מיר, דארויף האט מען אייך בעדונגען,
דארפט איהר הערען מיין ווייגען, הערט בעסער מיין זינגען,
עס וועט אייך פערגעניגען מאכען, און מיר קיינע ליידען,
דיא זעלבע צייט קענען מיר ליעבער צוברייננגען אין פריידען. —

א מיידעל. מוזט אונז פערצייהען דיא קלוגע טאָכטער פון יודען!
עס איז וואהר, מיר זיינען אליין פון אונזער שליחות ניט צופריעדען,
מיר וועלען דיך צו רוה לאָזען, דיך מעהר ניט צווינגען,
אונטערהאלט אונז, ליעבעס קינד, מיט דיין יודיש זינגען!

דינה. איהר וועט מיר געוויס אקאָמפּאַנירען צו מיין טאָן —
איך זינג אייך פאָר דיא פאבעל פון דער יודישער נאציאָן!
(זיא נעהמט איין הארפע, שפּיעלט זיך צו און וויינט):

1.

א פאסטוך'ל איז נעווען אמאל
אין דעם לאַנד כנען! —
מיט שאָף און רינדער נאָר אָהן א צאָהל
פלעגט זיין האנדעל זיין! —
און אז ער איז רייך נעוואָרען,
האט ער נעהאנדעלט קאָרן,

און האט זיין נעלד פערלאָרען,
ס'איז איהם נעגאנגען שלעכט;
אבי ניט ברויט צו בעטען,
פלעגט ער צינעל קנעטען,
נעמויערט הייזער און קייטען,
נעארביים פאר א קנעכט! —

מיידליך. יא, אוי ס'איז שעהן,
יא, מלא חן,
דערצעהל און הער ניט אויף —
אוי ס'איז זיס!
יא, נאָר ניט מיאוס,
דערצעהל אונז ביז אין סוף! —

2.

ר׳ משה נעהט דורך אומגעריכט
און האט איהם באלד דערקענט!
„יענקעלע״ „דאס ביסטו? א קנעכט״
ברעכט ער מיט דיא הענד!
האבען אזא טאטען,
דער רייכסטער פון טאנגאטען,

און דיין אזוי פון ווייטען,
זאלסט נאר קנעטען לייס? —
דיין טאטענס לענדער פליעסען,
פון מילך — האניג זיסען,
און דו זאלסט ניט געניסען?
אה, קום צו׳ן איהם אהיים! —

טיידליך. יא, אוי ס׳איז שעהן... א. ז. וו.

3.

א סימן, אז דו מענסט גלויבען מיר:
דיא 10 ווערטער לייען!
וואס דיין טאטע שרייבט צו דיר
מיט זיין האנד אליין!...
דיא ווערטער זאלסטו גלויבען,
אין הארצען זייא פארקלייבען,

כדי זאלסט קענען לעבען,
אין דער גרויסער וועלט! —
און מיט א פייערדינען וואגען,
איבער וויסטע ימים געיאגען,
האט ער איהם געבראכט צוטראגען,
אין זיין טאטענס געצעלט! —

טיידליך. יא, אוי ס׳איז שעהן... א. ז. וו.

4.

אז א פאסטוכעל א יאלד,
הויבט אהן צו געהן ניט שלעכט,
האט ער זיך פערגעסען באלד,
אז ער איז געוועזן א קנעכט:
כהנים קוילען לעמער,
וויין גיסט מען מיט עמער,

און לוים מיט כלי זמר,
טאנצען ארום איהם;
רייך איז מען — א מלך!
לעבען לעבט מען — פרעהליך!
האט ער פארגעסען פאמעליך,
זיין טאטען אלהים! —

טיידליך. יא, אוי ס׳איז שעהן... א. ז. וו.

5.

א דא האט זיך זיין טאטע שטארק
צו היטצט,
פון כעס צו האקט דיא ווענט!—
איהם פון זיין שטאט ארויס געשמיצט,

און דיין הויז פערברענט! —
איהם ארויס געטריבען,
פרעמדע זיינען פערבליבען
און האט זייא פארגעשריבען,

איהם פערפּאָלגען גאָר אָהן צאָהל— דערפאר זעהט מען איהם היינט יאָגנע׳,

צו זיין טאטען וויינען און קלאָגען, ער זאָל איהם שוין מעהר ניט שלאָגען, איהם שיינקען נאָך היינטיגס מאל! —

מיידליך. יא, אוי ס׳איז שעהן... א. ז. וו.

א מיידעל. מיר דאנקען דיר ליעבעס קינד, מיר וועלען דיך מעהר ניט בעמיהען, ביסט נעבעך זעהר מיעד, מעגסט דיך לייגען אפּרוהען.

(געהען אלע אוועק רעכטס. דינה קוקט זייא נאָך ביז זייא געהען אָב.)

דינה. מיעד בין איך ווירקליך, מיעד און פערשמאכט,
איך רוה שוין ניט אזוי דיא דריטע נאַכט —
ווער וועט זאָגען דיא בשורה, ווען וועט קומען דיא ישועה?"
(פויזע) אוי! פון מיין פאטער האב איך גאָר קיין ידיעה..
נאַט! וואס האסטו איהם נעבעך צו שטראָפען? **(פויזע)**
צו דענקען בין איך מיעד, מיך דולט דאס שלאָפען..
דער שלאָף וועט מיך אביסעל קרעפטיגען — בעלעבען,
צום דענקען בעסער, מיר פרישע כוחות געבען.

(זעטצט זיך אויפ׳ן בעטעל, זינגט גאנץ טרויעריג.)

דוא זיסער מלאך פונ׳ם שלאָף,
וויעג מיך מיט דיין ליעדעלע איין!
פערגעסען זאָל איך אן דער שטראָף,
פערגעסען — אין מיין נויטה און פיין;
מיט דיינע פליענעלעך טרייב אוועק,
מיינע צרות און שרעק —

אדני לי!
מיט מיר ביסטו;
שענק מיר דיין רוה!
מיין נשמה נעהם צו,
ביז אין דער פריה!
גאָר דירזאי טרויע דיא! —

דוא גרויסער ווערטער דאָרט אין הימעל!
דיין טרייא אויג איז דאָך שטענדיג וואַך,
ווען איך שלאָף, און ווען איך דרימעל;
היט מיך מיט דיינע קינדער גלייך!
מיין נשמה איז דאָך פון דיר,
איבער נאַכט נעהם זיא בייא מיר!....

אדני לי!
מיט מיר ביסטו;
שענק מיר דיין רוח!
מיין נשמה נעהם צו,
ביז אין דער פריה!
נאָר דיר טרויע איך זיא! —

(זיא לייגט זיך אויפ'ן בעטעל און זינגט אלע מאל שטילער, ביז זיא ענדיגט דאס געזאַנג — זיא ווערט ענטשלאָפען, מוזיק שפּיעלט פאָרווערטס גאנץ פּיאַנא).

דריטע סצענע.

(פון אונטער דער קוליסע הערט זיך פּאַפּוס'ס קול וויא ער זינגט).

פּאַפּוס. וואס ווינשטטו מיין הערץ נאָך מעהר?
וואס ביסטו אזוי בעטריעבט?
ליעבען, ליעבסטו דאָך זעהר,
נאָר — דוא ווערסט ניט געליעבט!
מיין וועהטאג קען נאָר דער פערשטעהן,
וואס איהם איז אויך אזוינס געשעהן;
וואס איז אויך אזוי בעטריעבט,
און ווערט אויך ניט געליעבט. —

(קומט אריין פון דעם טהיר'ל רעכטס, קוקט זיך אַרום און אַז ער זעהט, אַז עס איז קיינער נים דאָ, זאָגט ער):

פּאַפּוס. איך האב איבער געקויפט דיא וואך דאָ,
אצינד, דאכט מיר וועט שוין זיין אין א גוטער שעה!
רופוס מיט דיא העלדען טרינקען וויא דיא רוחות,
ג:ון מיך האט ער געשיקט אין דעם טהייערן שליחות:

איך זאָל געהען פון זיינעטוועגען, איבעררעדען מיט איהר...
א מבה, רויטער שכור, איך בין בילכער פון דיר! —

(ער געהט צו צום בעטעל און דערזעהט זיא שלאָפענדיג.)

זיא שלאָפט? — גוט! — ווען נאך קען איך בענוטצען אזא צייט
איך זאָל מיך אָנקוקען, אָנקוקען אין איהר אזוי זאט! — —
וויא דיא דריבנע חוואַלעס פּאַרטאָנג אויף דעם רוהיגען ים,
בייא א שטיל ווינטעלע הוידען זייא זיך קוים, קוים,
נענען דעם רויטליכען הימעל, איידער דיא זונן געהט אויף;
אזוי בעוועגט זיך איהר ברוסט אראָפּ און ארויף,
נענען איהרע רויטע בעקעלעך — און געה האלט עס אויס! —
אין שלאָף זעהט זיך איהר שעהנקייט נאך צעהן מאל מעהר ארויס..
קום אהער, פריהלינג! מיט דיינע רויזען דיא ריינע!
טונק זייא איין אין דער פארב פון איהר מיילעכען דאס שעהנע,
וועלען דיינע בלומען נאך פיעל מעהר שמעקען און בליהען!...
יא, און דוא פאפוס, האסט אויך יעצט צייט דאס איינענע צו טהון;
חאַטש איין מאל איינאטהמען אין זיך איהר זיסען הויך — ...
ניין — אויסהאַלטען, איז ניט פאר מיין כח!

(ער בייגט זיך איין און וויל איהר א קוש טהון. זיא פאַנגט אָן צו טרוימען און זינגט פונ'ם שלאָף: "אדוני לי...")

חא, זיא זינגט? פונ'ם שלאָף — אוי זיס! — גוט — ווער חלום'ט זיך איהר!
פון וועמען רעדט זיא? מן הסתם פון בר־כוכבא'ן, אודאי ניט פון מיר —
נו? און אז ניט פון מיר? — אָבער איך!... אָ, דער מאָמענט!
אָ, דער הייסער פלאַם דער ליעבע, ער פלאַקערט, ער ברענט!...
וואס־זשע בין איך שולדיג, אז איך קען אזוי שטארק ליעבען און פיהלען?
(ענטשלאָסען) וואס ס'וועט זיין, וועט זיין, איך מוז מיך יעצט קיהלען...

(ער געהט צו און וויל איהר געבען א קוש — זיא חאַפּט זיך אויף און קוקט זיך אום פערשלאָפען, און וויא יא דערזעהט איהם בלייבט זיא עפּעס וויא דערשראָקען— פּאַפּוס מאַכט זיך וויא ניט ווּיסענדיג, און זאָגט):

א גוטען אבענד דיר, דינה, האסט דיך ניט צו שרעקען! —
זייא מיר מוחל, וואס איך בין געקומען יעצט דיך וועקען;
דיין אַלטער טאַטע האט מיך געשיקט צו דיר אצינד,
צו פרעגען וואס מאכט דיין געזונד? וואס מהוסטו? —

דינה. איך דאנק דיר פאפוס, האסט מיך מחיה געוועזן!
וואס מאכט דער פאטער, ווען האסטו איהם געזעהען?

פאפוס. א יא, פאפוס קען אמאל אויך זיין מחיה! —
און דוקא דיא נמאס׳ע, מבוזה ווילדע חיה!...
(שטראפענד) אָ, דינה! ליעגט עס ניט אויף דיינע געוויסען?
פלענסטו חאָטש פיהלען, פלענסטו חאָטש וויסען,
וויפיעל דוא האסט מיר פערצאפט בלוט מיט דיין זידלערייא? —
וואָלסט בעדארפט צאָהלען שטראָף, נאָר איך פערצייה!
יעצט זעה מיין נעטריישאפט, און זידעל מיך דערפאר:
זאָלסט וויסען, אז דוא ביסט יעצט אין א געפאהר!...
מען וויל דיך אומבריינגען, האב איך געהאט א ידיעה,
ראטעווען קען איך דיך, איך בין דיין מלאך מושיע! —

דינה. (מיט פעראכטונג) א מלאך מושיע? א ליענע! זאגען, האסטו יעצט געוואָלט,
גאָט שיקט ניט זיין גוטען מלאך אין א זא געשטאלט —...
איך ווייס, אויב איך האב ניט קיין טעות,
ביסטו גיכער ענליך אויף דעם מלאך המות!...

פאפוס. (מיט הכנעה) איך בין דיר מוחל, ווייל דוא רעדסט וויא א קינד,
און פערשטעהסט ניט דיין געפעהרליכע לאגע אצינד —
אמת — דיין חתן האט פיעל פעסטונגען איינגענומען;
נאָר דיר וועט דערפון וועניג ארויס קומען;
ווייל דיין לעבען, זאָג איך, העננט יעצט אויף א האאר,
פון דאנען מעהר קומסטו שוין ניט ארויס, ביסט אין געפאהר!
נאָר איך האב מיך בעשלאָסען צו אָפפערן פאר דיר,
איך וועל דיך בעפרייען, קום — ענטלויף יעצט מיט מיר! —
איך האב אלע וועכטער שוין לאנג איבער געקויפט,
זייא זאָלען שוויינען, אז זייא וועלען זעהען, אז מען ענטלויפט...
קום, דינה טהייערע! דארף איך דיך נאך בעטען?
דיין איינען לעבען צו רעטען, דארף מען דיך נאך נייטען?

דינה. (מיט א בעזען שמייכעל) וויא איך הער, הייסט עס בייא דיר אז איך וועל לעבען,
אויב איך וועל דיר יעצט דיין ווילען נאכגעבען;
אויב, וויא דוא זאָגסט, אז איך בין דאָ יא אין אזא נויט?
בין איך צופריעדענער צו שטארבען דאָ מיט דעם טויט,

ווייל יענער טוים, צו לויפען מיט דיר אהיים,
אָ, איז מיר נאך פיעל שרעקליכער פון דעם!
אין דעם וועל איך וויסען, אז דוא האסט מיך גערן;
אז דוא וועסט מיך לאָזען דאָ בעסער דער'הרג'ט ווערען!...

פאפוס. (מיט וועהמוטהע) דינה! —

דינה. (שטאָלץ) נעה!...

פאפוס. האב רחמנות אויף דיר!

דינה. וואס פאר א רעכט האסטו זיך צו דערבארעמען איבער מיר!
אויב דוא ווילסט מיך בעפרייען פונ'ם מלאך המות נעשווינד,
נעה דוא דיר נאָר אוועק, בין איך שוין בעפרייט אצינד!

(קעהרט אָב דאס געזיכט פון איהם, גלייך וויא זיא וויל זיין פנים ניט זעהען — פאפוס שטעהט אייניגע סעקונדען, און בעטראַכט זיא. אויף זיין פנים בעווייזט זיך אַלע מאל מעהר האַסס. ענדליך זאגט ער צו'ן איהר מיט ערגערניס און כעס):

פאפוס. אָ, דינה! אָ, דוא מערדערין אויף זיך אליין,
יא, ביסט גערעכט, מיך וועסטו שוין מעהר ניט זעהן!
אָבער ניט מיך, און ניט דיין חתן, ניט דיין טאטען, ניט דיא וועלט,
אָ, דינה! נענונג מכות אכזריות האב איך פאר דיר בעשטעלט!
(שנעהענד) אוי דיא נקמה, איז מיין נשמה, מיין לעבען, מיין נחמה!
(לויפט אַרוים בעז רעכטס).

דינה. אזוי טהוט נאַט, אז ער וויל א מענשען שטראָפען;
נאָר אָנשיקען אזא מלאך, ווען מען וויל שלאָפען —
(זעטצט זיך אויפ'ן בעטעל נאכדענקענד).
איך וועל שוין נים זעהען קיינעם? — איך וועל ניט לעבען?...
נו? אז ער זאָגט, זיינע רייד מעג מען גלויבען — (פויזע)
מיין בר־כוכבא זיענט? — דאס איז א ידועה!
נו, וואס דארף איך דען פאר מיר נאך א בעסערע ישועה?
מיין קאָפ ווילען זייא נעהמען? — ס'איז ווערט דער שכר!
מיין שמען וועט ביים שונא נעהמען צעהן טויזענד דערפאַר.
(הייבט זיך אויף פון דעם בעטעל און זינגט).

1.

פון דער תפיסה דאָ, פון דיא פינסטערע ווענד,
שיק איך, בר־כוכבא, מיין ברכה דיר צו! —

מיער זאָלען ניט זיין דיין טאפפערע הענד,
ביז דוא ווערסט ניט זיענען, גיב דיר קיין רוה! —
איך הער שוין וויא... יא, וויא דיין חיל זיענט! —
און זעה שוין וויא... יא, וויא דער שונא ליענט! —
ווער איז ער, ווער? — יא, דיא רוימער,
שטילער, שטילער... (זיא קוקט זיך ארויס
נאַטוניו! נאַטוניו! בעוויז דיין נס! (פיסס)

2.

עס קען מעגליך זיין אז ס׳וועט דאָ זיין מיין סוף,
א דאס ציטער דאָ, וועט מיין קבר אויך זיין...
דאך מיינע זעעלע, וועט פליהען ארויף,
עס, עס הויך, גלייך אין הימעל אריין!...
און חערען פון דאָרט, יא, וויא דיין חיל זיענט! —
און זעהן פון דאָרט, יא, וויא דער שונא ליענט! —
ווער איז ער, ווער? — יא, דיא רוימער.
שטילער, שטילער... (זיא קוקט זיך ארויס
נאַטוניו! נאַטוניו! בעוויז דיין נס! (ביסס)
(לייגט זיך אויפ׳ן בעטעל).
אָ, איך בין שרעקליך מיעד, אָ, חאַטש איין דרימעל,
חיט אָפּ מיין נשמה, גרויסער גאָט אין הימעל!
(וויל אנטשלאָפען ווערען).

פיערטע סצענע.

(רופוס קומט אריין דורך דעם טהירל רעכטס, שיכור׳לעך, ער בלייבט שטעהן בייא דער טהיר און רעדט צו זיך:

רופוס. (פערשיכור׳ט) איך וויים צו האט ער איהר געזאָגט אצינד? —

(ער געהט צו צום בעטעל — דינה חאַפּט זיך אויף מיט שרעק).

הא! וואס מאכסטו מיין יודישקע? איך ליעב א יודיש קינד;
היינט ליעב איך נאָר יודיש; יודיש געלד, יודיש לאנד, יודיש בלום!
ווער שטועסט א יודישע טאָכטער,

(ער וויל זיא אָנגעמען, זיא גיט איהם א וואָרף פון זיך) —

נו, נו, ווארף דיך ניט! —

אָ, מיין זיסער אמאר! דיין וואָרט גיב מיר נאָר — גיב!

איך האב דיך ליעב! — זאָג! — האסטו מיך אויך ליעב?

דינה. פאָרדער ליעבע פון דיין פרוי, דאס האט א זינן;

אָבער וואס ווילסטו פון אזא אָרים מיידיל וויא איך בין?

רופוס. אָרים ביסטו? ביסט רייך מיינע קלוגע „יאַנאָהו!"

וואס דוא ווילסט, זאָג ארויס, האסטו בייא מיר א מתנה;

מיין שעהנע „ווענוס", איך שענק דיר מיינע גיטער,

גליקליך מאך איך דיך, איך שווער דירביים „יופיטער!"

דינה. נעה מיט דיינע געטצען, וואס זיינען פון האָלץ,

איין גאָט האב איך — אויף איהם בין איך שטאָלץ! —

איך שפייא אויף דיין ליעבע, אויף דיין רייכקייט אָהן צאָהל,

איך האב ליעב מיין גאָט, מיין פאָלק ישראל! —

רופוס. אזוי? האסטו, הייסט עס ליעב דיין גאָט און דיין פאָלק בעסער פון מיר?

דוא עזות'ניצע, דוא ווייסט ווער עס רעדט מיט דיר?

דינה. א מענש רעדט מיט מיר, ניט מיין שעפּפער, מיין בורא!...

גאָט איז מיט מיר! — פאַר וועמען האב איך מורא?

רופוס. האסט ניט מורא? ווייסט אז דוא ביסט בייא מיר אין דיא הענד?

איך קען דיך טייטען אין דעם מאָמענט! —

דינה. מיין פלייש שניידען קענסטו, אָבער ניט מיין נשמה!...

איהר קענסטו גאר ניט טהון, בייא גאָט איז איהר נחמה!

רופוס. הערסטו אזא כלב'טע—סאָלדאטען! נעהמט זיא, צוהאקט זיא אויף שטיקער

דינה. (נאכקלעהרענד פאַר זיך) מען מוז אנדערש שפּיעלען דיא ראָלע מיט אזא שיכור!

(צו רופוס'ן מיט א פאַלשען שהייכעל):

הע, אזוי ליעב האט איהר מיך, אז איהר הייסט מיך גאר צו שניידען?

נו, און איהר אליין, וויא איהר זאָגט, זאָלט אייער געטין גאר שאדען?

אייער שיינער יודישקע זאָלט איהר דאס טהון?

(נעהמט אראָפּ פון איהם דעם העלם און טהוט זיך אָן).

א נו? קוקט יעצט אָן א פּנים! הא? פּאסט עס? שטעהט עס מיר אָן?

(רופוס קוקט זיא ליעבליך אָן און שמייכעלט).

יעצט טהוט מיר אליין אָן אייער פּאַנצער ! — (ער טהוט עס)
יעצט בין איך שוין גאר א העלד א גאַנצער.
נו? און דער גירטעל מיט דעם שווערד, איז ניט געמאָסטען אויף מיר!
(נעהמט אַראָפּ פון איהם דעם גירטעל מיט דער שווערד און טהוט זיך עס אָן).
יעצט מענט איהר מיך מאכען פאר אייער קאָמאַנדיר !

רופוס. (מיט א פערשיכור'טען שמייכעל) וואס קאָמאַנדיר? ביסט יעצט מיין
מארס, מיין צעזאר;
בעפעהל איבער מיר געטין! טהו זיך אפילו א בייזער!
(ער פאַלט פאַר איהר אויף דיא קניע, און וויל זיא אַרום נעהמען, זיא חאַפּט אַרויס דיא
דיא שווערד, הייבט זיא אויף איבער זיין קאָפּ).

דינה. (מיט א געשרייא) שטעה! יעצט דיין קאָפּ! ס'איז ניט קיין געלעכטער!
דוא האסט פערגעסען דעם מוטה פון דיא יודישע טעכטער?
ווער האט אין סיסראַ'ס שייטעל אריין געשלאָגען א נ'אָהל,
ווען ניט א יודישע טאָכטער דיא שוואכע יעל?....
און אָלאָפערנוסעס קאָפּ, אָט דעם גרויסען ריעז:
האט יהודית דעם קאָפּ אָפּגעהאַקט, געשטעקט אויף א שפּיעז! —
(רופוס חאַפּט זיא בייא דער האַנד, וועלכע האַלט דעם שווערט).

רופוס. (וויא עטוואס אויסגעניכטערט) שטעה דינה! דוא וואַנסט אצינד צו פיעל:
פערשטעהסטו דען ניט א שפּאַס אָדער א שפּיעל?
מיר האט מען פראָפעצייהעט און איך מעג עס גלויבען:
אז א פרוי וועט מיר אמאל נעהמען דאס לעבען;
דערפאר האט זיך דערשראָקען אזא העלד וויא איך;
נאָר ניט אויף דיר גלויב איך, דוא זאָלסט זיין דער שליח,
לאָמיר זיךביידע פערצייהען! — מיט דעם שריט צו לעצט,
ביסטו בייא מיר נאך מעהר געאַכטעט און געשעצט! —

———

פינפטע סצענע.

(דאס טהירל עפענט זיך אויף, מען זעהט שטעהן פאפוס'ן מיט סעראפּהינא. פאפוס ווייזט איהר אָן אויף דער סצענע, וויא רופוס שטעהט פאר דינה אויף דיא קניע, אליין ווערט ער פאַלד פערשוואונדען. סעראפּהינא געהט שטיל אריין, אַזוי אַז רופוס בעמערקט זיא ניט. זיא געהט צו צו'ן איהם און לייגט איהם ארויף דיא האַנד אויף דער פּלייצע, רופוס קוקט זיך אום און הייבט זיך געשווינד אויף, און בלייבט שטעהן, גלייך וויא ער זוכט עטוואס— סעראפּהינא קוקט אויף איהם פייז).

סעראפהינא. (צו רופוס'ן) שעהן! גרויסער רוימישער העלד, שעהן, שעהן!
דעם לאָרבערקראַנץ בעקומסטו יעצט פון מיר אַליין!....
פאַר א פּראָסט יודיש מיידיל קניען? — א דאס מאַכט דיר עהרע!
אויף אַזויגעם געטרויעט מען א לאַנד? חלעבען איין עבירה!
(איראָניש) דער צעזאָר וואָלט דיך נאָך גענומענט מאַכען פאַר זיין פערטרעטער
(בייז) אהיים ניך! מיט דיר וועל איך מיך שוין אָפּרעכנען שפּעטער! —

(ער קוקט מיט קוריעזע בליקען אויף איהר און געהט אַרויס)

(צו דינה) נו? און דוא? מיין יודיש, פרום, פיין, עהרליך קינד!
אָ! א העלד! — דאָפּעלט שעהן ביסטו אצינד!
א מאַן פון א פרוי, וויא עס שיינט, נעפּעלט דיר שעהנער?
האסט זוּעניג, דוא ניעדריגע דיינע יודישע מענער?

דינה. (שטאָלץ) נאָר ניט בעליידינען, דאס ערגזיב איך נישט דיר!
מעהר פון מיין לעבען איז מיין עהרע טהייער בייא מיר! —
איך בין אויך א צעזאָרין בייא מיר, ווייסטו שוין?
„אָרדענטליכקייט" און „אונשולד" — דאס איז מיין קרוין! —
דוא ווייסט, אז ניט מיט מיין ווילען בין איך אהער געגאַנגען!
מיט אונרעכט האט מיך דיין מאַן גענומען געפאַנגען —
ניט מיט א קריעגערישען צוועק, ליידער, וויא א הערשער דארף זיין;
וויא איך זעה, האט ער געהאט מיט מיר איין אונמענשליכען פּלאַן..
שוין דרייא טאָג אז מיט זיין דאָקוטשען ניט ער מיר קיין רוה,
באלד שרייט ער אויף מיר און שרעקט מיך, באלד זאָגט ער מיר דאס בעסטע צו
נאָך איין מינוט, וואָלטען אַלע רוימישע מענער געהאט א לעהרע,
וויא טהייער ציון'ס טאָכטער קויפט אויס איהר עהרע!....
מיט זיין איינענער שווערד וואס ער אליין האט זיא מיר געגעבען,
וואָלט ער געווען בעצאָהלט מיט זיין לעבען —

סעראפהינא. אָ, אָ! וויא וואויל דוא קענסט דיך נאָך אויסטענה'ן;
נאָר ניט פאַר מיר עזות'ניצע, וועסטו זיך אויספיינען! —
איך פערשטעה מיך גוט אויף גנבה'שע תירוצים אַזוינע,
וואו עס טויג האט מען ליעב, און וואו עס טויג איין ... א שונא!
איך וועל דיר ווייזען וויא בייא מיר אין שטוב.
האט מען זיך מיט פרעמדע מאַנען גאר ליעב!

דינה. טייט מיך בעסער, דוא אונפערשעהמטע! ס'איז מיר אלעס איינס!
נאר מעהר זאל איך ניט הערען פון דיר קיין ווארט קיין נעמיינס!

סעראפהינא. (בייז)ווארט, איך וועל דיר ווייזען ווער איך בין און ווער דוא.

(לויפט ארויס דורך דעם טהירל רעכטס).

זעקסטע סצענע.

(רופוס קומט אן דורך'ן טהירל לינקס).

רופוס. (ערנסט און בייז) בר־כוכבא האט ארום נערינגעלט אונזער פעסטונג מיט
א שרעקליכער מאכט,
און מיר האט מען נאך ביז יעצט קיין הילפס טרופען צוגעבראכט;
דינה! אויב דוא ווילסט ראטעווען דיין לעבען און אויך פון דיא אידען,
זאלסטו בעטען דיין חתן ער זאל יעצט שליסען פריעדען,
און ווען ער וועט אפטרעטען פון דאנען מיט נוטען ווילען,
וועל איך אלע זיינע פארדערונגען, וואס ער וועט שטעלען, ערפילען.

דינה. ווייסטו דען ניט פון לאנג'וואס מיר באנערען?
פון דעם רוימישען יאך אויך אייביג פטור ווערען —
קיין פוס פון קיין רוימער זאל זיך אין אונזער לאנד ניט נעפינען,
מיר זאלען קענען וויא שטענדיג אונזער ליעבען נאט פרייא דיענען! —

רופוס. ווידער ווילסטו דיר דאס נארישקייט איינבילדען? —
איך ווידערהאל: דוא זאלסט זעה; איינגעהמען דעם טיענער דעם ווילדען,
און קוים זעה איך איהם ניט פון דאנען אוועק נעצווינען,
ווערסטו צושניטען אויף שטיקער פאר אלע אין דיא אויגען. —

דינה. (קאלטבלוטיג) שעהן!—דערנאך נעהסטו אין דער רייהע, דערנאך דיין מיליטער
א, עס איז ווערט דאס אפבער, ניין, איך ווינש ניט מעהר!

רופוס. (בייז) ניך היים איך דיך נעהמען, דוא יודיש פערשאלטען ווענן,
דיך הייסען ארויף שטעלען אויף דער מויער דער דיקער;
ווערסטו אפבעטען און איינגעהמען דיין טיגער דעם בעזען,
חען נים — וועט מען דיך פאר אלע צושניידען אויף שטיקער! —

זיבעטע סצענע.

(ער האָפּט זוך אַרויס רעכטס, פון לינקס קומט אַן סעראַפהינא — זיא שטעלט זיך שטאָלץ קעגען דינה'ן — מאַכט צו'ן איהר מיט דער האַנד, גלייך וויא זיא פטראַשעט זיא. זינגט א דועט מיט סעראפהינא).

סעראפהינא. ווארט איך וועל דיר!....

דינה. וואס וועסטו מיר?

סעראפהינא. וואס האסטו געוואָלט אונפערשעהמטע, יעצט האבען פון מיין מאן!

דינה. איך בעט דיך מיט גוטען לאָז רוהיג זיין!

סעראפהינא. שווייג דיא מינוט.

דינה. וואס? — טענה'ן אויך ניט?

סעראפהינא. האלט האָטש צו פאר מיר דיין פיסק, דיין מויל,

דינה. ניין! פארוועהרען קענסטו — ניט — ניין —

סעראפהינא. איך פרעג דיך נור וויא קומט עס צו דיר? אונשולדיגע, יא, זאָג פון וואנען,

דינה. אוי רעדסט פאלש, דאס קען גאר ניט זיין!

סעראפהינא. זאָלסט אזוי יודישקע איינלאָקען, צו שמייכלען נור פרעמדע מאנען.

דינה. איך דארף ניט קיין מענער, בפרט דיין מאַן! —

סעראפהינא. שווייג זאָג איך דיר,

דינה. וואס האסטו צו מיר?

סעראפהינא. פאָלגסט מיך ניט, ווערסטו האבע:, ווארט ווערסט זעהען,

דינה. איך הער דיך ניט, הער דיך ניט... ניין!

סעראפהינא. איך זאָג דיר שווייג, (
דינה. שווייג דוא אליין, שווייג!) ביסס

סעראפהינא. אוי אוי, אוי אוי, ס'וועט זיין מיאוס! (
דינה. אוי, טרעט מיך ניט מיט דיא פיס.) ביכס

סעראפהינא. . . . . . . שווייג!

דינה . . . . . . ניין.

דינה. ליעבע פרוי, איך בעט דיך מיט גוטען;
אויב דיין עהרע איז טהייער בייא דיר,
זאָלסטו זעהען יעצט דיין כבוד אָפּהיטען,
און לאָז דיך אָפּ פון מיר! יא!

סעראפהינא. איך זאג דיר שווייג!

דינה. שווייג דו אליין!

סעראפהינא. אוי, אוי, אוי ס'וועט זיין מיאוס!

דינה. אוי, טרעט מיך ניט מיט דיא פיס!

סעראפהינא. . . . . . . שווייג!

דינה. . . . . . . ניין! —

(סעראפהינא געהט צו צו דער טהיר לינקס און עפענט זיא אויף).

סעראפהינא. הע, איהר סאָלדאטען, קומט שנעלער אהער אריין!

(סאָלדאַטען קומען אריין, שטעלען זיך בייא דער טהיר. סעראפינא שטעלט זיך ווידער שטאָלץ געגען דינה'ן).

סעראפהינא. נו וועסטו נאך שטאָלצירען?

נו בעווייז יעצט פאר מיר דיין מוטה אצינד!

איך לאָז דיך ארעטירען!

טאקע באלד, טאקע באלד, גיך און געשווינד! —

דינה (צוזאמען מיט סעראפהינא'ן).

יא, איך וועל שטאָלצירען,

דאָך האב איך ניט פאר דיר מורא אצינד!

מענסט מיך דאָ ארעטירען,

טאקע באלד, טאקע באלד, גיך און געשווינד.

סעראפהינא. חא, חא, חא! אָ, ס'איז שעהן!

דינה. . . . . א יא ס'איז שעהן! —

סעראפהינא. שווייג חאָטש דו נאריש קינד, מיר ווייזט עס פון דיר נאריש אויך,

דינה. איך ווייס? דיר ווייזט עס פון מיר נאריש אויס!

סעראפהינא. וואס דו מאכסט דיך פאר מיר אצינד אזוי גרויס?

דינה. איך מאך מיך פאר דיר אזוי... גרויס —

סעראפהינא. גרויס? מיר וועלען זעהן!

דינה. אָ! מיר וועלען זעהן! —

סעראפהינא. דו וועסט ניט בעשטעהען! —

דינה. יא, יא, בעשטעהען! —

סעראפהינא. הע!

דינה. מענסט דיר וואס דו ווילסט נור מאכען (ביסס)

ס ע ר א פ ה י נ א. הע! ניך נעהמט זיא! ⎫
ד י נ ה. מיט פערגעניגען! — ⎬ פיסס

ס ע ר א פ ה י נ א. נעה, צום לעצטען מאל, מיין ליעבע, נעה!

ד י נ ה. איך נעה צום לעצטען מאל, מיין ליעבע, איך נעה!

ב י י ד ע. אדיע! —

(סאָלראַטען פיהרען אוועק דינהן לינקס, סעראפהינא בעגלייט איהר, נאכצייגענדיג מיט דער האנד).

פערוואנדלונג.

ערשטע סצענע. — ניינטעס ביلד.

(שטעלט פאָר דיא פעסטונג צעזארעא, בעלאַגערט פון בר־כוכבא'ס מיליטער — רינגס ארום דער לאַגער־פעלד היטען, בר־כוכבא מיט עזריה'ן, זיין גענעראַל, שטעהען בעטראכטען דאס לאַגער ויא דאס מיליטער דאַרף אָנקומען, מען הערט פויקען און טראָמפעטען־שאלל. דאס מיליטער מאַרשירט אריין אויף דער ביהנע).

מ י ל י ט ע ר. (זינגענד) אזוי — אזוי אין דיא הענד האלט
שפיעזען, שווערדען — אין דעם הערצען האלט נאָם!

ב ר־כ ו כ ב א. שעה!

מ י ל י ט ע ר. האָח!

ב ר־כ ו כ ב א. (פאַרהערט זייא מושטירען).
מיר העלדען, מיר זיינען גאר ניט מרה שחורה'דיג,
צום קריעג דער שופר נאָר רופט;
אָנגעשארפט זיינען דיא שפיעזען גאר מורא'דיג,
נעטונקט דיא פיילען אין ניפט.

ק א ה ר. (ווידערהאָלט דאסזעלבע).

ב ר־כ ו כ ב א. מיר שטעכען, מיר ברעכען, מיר שניידען, נאָר זיענעריש,
מיר רייסען, מיר בייסען, מיר וויטהען נאָר טיגעריש,
מיר נייטען, מיר קנייטען, מיר טייטען נאָר קריענעריש,
דיא שונאים אזוי —
זייא פאלען וויא שטרוי —
(ווידערהאָלט)

בר־כוכבא. פרעהליך שפאַנען דורך דיא טויערן,
דיא העלדען פון דעם קריעג ;
און דאס פאָלק אויף דיא הויכע מויערן,
בעזיינגען שעהן דעם קריעג.

קאָהר. (דאס זעלבע).

בר־כוכבא. דער פיינד, דער איז נעביינגט צו דער ערד,
אונז האט נים נעשאט,
ווייל דיא אמונה איז אונזער שווערד,
און אונזער מאכט איז גאָט ! —

קאָהר. (ווידערהאָלט)

בר־כוכבא. שעהן !

קאָהר. האָח ! —

(דאס מיליטער לייגט זיך אנידער אין לאַגער מיט דיא אויסגעשטרעקטע שפּיזען).

בר־כוכבא. (צו עזריה׳ן) אָט אזוי, אזוי, זייא דארפען זיין מתמידים ;
פערגעסט נים, אז דאס זיינען ר׳ עקיבא׳ס תלמידים,
געוואָהנט נאָר צו לערנען, צו שארפען דעם מח ;
און חאָטש זייא פעהלט עס ניט אין גבורה און כח,
נאָר לערנען מוז מען זייא וויא אומצוגעהן מיט כלי נשק,
איך בעט דיך עזריה, ווידערהאָל עס מיט זייא מיט חשק —

עזריה. איך דאנק דיר משיח ! דיין רצון איז א געזעטץ בייא מיר ! —
בעפעהל נאָר, ווערסטו זעהען וויא אלעס וועט געהן גוט אָהן א שיעור.
דיא פעסטונג צעזארעא פון נאָהנט און פון וויטע,
האבען מיר אומרינגט מיט פיעל מיליטער פון אלע זייטען ;
אלע זיינען גרייט וויא איין מענש, וויא איין זעעל,
צו קעמפפען מיט מוטה, מען ווארט נאָר אויף דיין בעפעהל ! —

בר־כוכבא. עס איז נאך ניט צייט מיט שטורם אָנצופאנגען ;
ווייל דינה איז נאך דאָרט אין דער מויער געפאנגען,
איך וויל נאך אָפּווארטען איין מאָמענט,
פיעלייכט וועל איך זיא נאך קענען רעטען פון זייערע הענד,
און ווען ער וועט זיא ניט מיט נוטען ארויס געבען באלד,
דאן וועט מען מוזען צוטרעטען מיט געוואלד —

bk

צווייטע סצענע.

(א פעלד־יעגער קומט אַן לינקס, אין דער האנד טראגט ער א פייל, ארום וועלכען עס איז אַנגעקלעפּט א שטיקעל פּארמעט, געהט צו צו בר־כוכבא, פערנייגט זיך).

פּעלד־יעגער. פון דעם רוימישען לאַגער האט געטראָפען א פייל,
אנפאנגען א מלחמה, איז דאס א סיגנאל! —

(בר־כוכבא נעהמט בייא איהם דיא פייל און זאגט פערוואונדערט):

בר־כוכבא. נאר מיט א קוויטעל?—ארום געקלעפּט? ליידיג פון אלע זייטען?—
(צו וויקעלט עס) „התבוננו״ נאָר איין וואָרט? — וואס קען דאס בעדייטען?
קלעהרט עטוואס) הא! הא! רעכט! (צו עזריה'ן) נעה גיך און זום ניט לאַנג!
בעפעסטיגען דיא עפענונג פון'ם אונטעראירדישען גאנג:
נעהם צו״נ־אויף שטיל איין אבטהיילונג פון שטארקע לייט,
לעבעדיג אהין אריין, מיר דארפען זייא ניט געבען קיין צייט!
נאָר וואס זאמט זיך דאָרט פּאפּוס, וואס קען דאס זיין?
איז מעגליך אז דיא רוימער האבען ערפאהרען זיין פּלאַן?
און האבען איהם וויא א שפּיאָן געפאנגען?
און זיין קאָפּ איז שוין לאַנג אויפ'ן שפּיעז אויפגעהאנגען! —
איך רעכען אָבער, אז איהם וועט עס געלינגען,
ווייל ער איז קלינער פון זייא, פון דיא וואוילע יונגען. —

דריטע סצענע. צעהנטעס בילד.

(פּאפּוס לויפט אריין פערסאפּעט).

פּאפּוס. נו, היינט פערשטעהט איהר וויא פּאפּוס דרעהט זיך אויס!
אז איך זעה, אז איך קען פון זייערע הענד ניט ארויס,
דערצעהל איך דעם טיפּוש, אז דורך דעם געהיימען וועג גלייך,
וועט איהר קענען קומען אָהן געוואלד אין לאַגער צו״נ־אייך,
ער געטרויעט מיר זיינע העלדען אָן און קלויבט מיך אויס,
זייא דעם וועג צו וויזען, און איך זאָל געהען פּאָראויס,
איך האב אייך דערוויל געגעבען צו וויסען,
אז איהר וועט האבען באלד א גאסט — נו, האט מען זייא אביסעל אנגעשמיסען!

איך האב זייא געוויזען א וועג אין דיא אונטעראירדישע מרעפ,
וויא אזוי מען קען בלייבען נאר אהן געוואלד אהן קעמפ! —
איך האב זייא געוויזען, אז א יוד מיט איין און איינציג אויג,
זעהט בעסער וויא א רוימער מיט צווייא, נאר וואס איהם טויג. —

ב ר־כ ו כ ב א. (אונגעדולדיג) וואס מאכט דארטען דינה, האסטו זיא געזעהען?

פ א פ ו ס. מען לאזט מיך ניט צו צו'ן איהר, זיא איז פערשלאסען אליין,
דער טיפוש האלט זיא פאר א משכון, און באלד גלייך,
וועט ער זיא אויף דער מויער ארויפשטעלען פאר אייך,
זיא אליין זאל בייא אייך, און בייא אלע בעטען,
אז מען זאל שלום מאכען, און פון דאנען אפטרעטען,
וועט איהר אבער ניט וועלען, וואס וועט טהון דער שיכור?
וועט ער זיא פאר אייערע אויגען צושניידען אויף שטיקער! —
אט איז זיא!! —

(אויף דעם מיטעלסטען טהורם פון דער פעסטונג צעזארעא, ערשיינט דינה — בר־כוכבא דאס גאנצע מיליטער שפרינגען אויף).

ד י נ ה. (הייבט אויף דיא הענד און זינגט) הערט!

ק א ח ר. יא, מיר הערען דיך!
זייא נענריסט און זייא געבענשט,
דיא שעהנע טאכטער פון דיא יודען,
זייא גאנץ רוהיג, האב קיין מורא,
שרעק דיך ניט און זייא צופריעדען,
בייא דעם שונא אין דיא הענד, האב קיין מורא שרעק דיך ניט!
מיר וועלען אונזער לעבען שטרעקען ביז אין לעצטען טראפען בלוט!
יא, יא, יא, מיר וועלען אונזער לעבען,
יעצט שטרעקען פון דיינעטוועגען! —

ד י נ ה. הערט נאר, איידער איך וועל ריידען יעצט אנהייבען,
זאלען מיר יעצט צו גאט דיא הענד אויפהייבען,
זייט־זשע אלע נרייט!

ק א ח ר. יא, אלע וועלען זיך אנגרייטען! —

ד י נ ה. צרנ־א נעבעט!

ק א ח ר. יא, אלע וועלען בעטען! —

ד י נ ה. הערט מיך צו.

קאָהר. . . . יא!

דינה. פאלט אויף דיא קניע!

קאָהר. . . . יא!

דינה. פאר אונזער גאָט (זיא פאַלט אויף דיא קניע — דאס קאָהר פאַלט אויך)

קאָהר. (שטיל) גרויסער גאָט —

דינה. גרויסער גאָט, גאָט פון דיין פאָלק ישראל!
צוליעב דיין נאמען שטעה אונז בייא! —

קאָהר. צוליעב דיין נאמען שטעה אונז בייא! —

דינה. שיק אונז ניך,

קאָהר. שיק אונז ניך,

דינה. דיין רעטונגס ענגעל, אוי! נאך היינטיגס מאל! —
מיר זאָלען! —

קאָהר. מיר זאָלען! —

דינה. זיעגען יעצט —

קאָהר. זיעגען יעצט —

דינה. | קאָהר.) בעזיעגען אונזער פיינד.

דינה. הער־זשע איין,
מיין געבעט,
מקריב זיין,
בין איך מיך גרייט,

קאָהר. יא, מקריב זיין זיך אלע,
זיינען מיר זיך גרייט!

דינה. פאר מיין גאָט, פאר מיין פאָלק, פאר מיין טהייער פאטערלאנד.

(ווערענד דינה ענדיגט דאס לעצטע וואָרט, הייבען זיך אלע אויף פון דיא קניע, דינה הייבט זיך אויך אויף פון דיא קניע, און רעדט מיט פייער פון אויבען צום פאָלק אראָפּ).

הערט אוים מיין פאָלק יהודה, און דוא שמעון דער מלך!
הערט און פערליערט קיין מוטה, זייט מונטער, פרעהליך:
דער רשע האט געהייסען איך אליין זאָל אייך בעטען,
אז איהר זאָלט מיט שלום פון דאנען אפּטרעטען,
און אז איהר וועט שלום מאכען מיט איהם יעצט אלע,
גיט ער מיך צוריק מיין פאטער, דעם חתן — דיא כלה —

(מיט פייער) ניין! בר־כוכבא, טהו עס ניט, שרעק דיך ניט!
דער יודיי'שער גבור אָפּפערט זיך ניט, פאר א כלה פון פלייש און בלוט;
זיין כלה איז דיא אמונה — דיא היילינע תורה! —
זיא האט פאר קיין שווערד, פאר קיין טויט קיין מורא! — —
פאר זיין גאָט, פאר ציון'ס שטאָלצען כבוד,
מוז קעמפּפען דאס אייניקעל פון דעם מלך דוד! —
חלילה, פון אייך, איהר טאַפּפערע יודען,
איהר זאָלט מיט אייער שונא שליעסען איבער מיר פריעדען,
ווייזען דעם שונא מורא איבער מיין נאריש לעבען?
וואס ס'הייסט טרייע און מוטה, וועל איך אייך דעם ביישפּיעל געבען:
לערענט אייך, העלדען, קעמפּפען — איך וועל עס אייך ווייזען,
וואס הייסט זיך אָפּפערן — א ווילען פון אייזען!
נאָר דורך מיין טויטען קערפּער, זאָלט איהר אריינטרעטע' אין שטאָט....
אום גאָטעס נאמען, יודען? נאָר מוטה! מוטה! — —

(זיא וואַרפט זיך אראפּ פון דער פעסטונג אויף דער ערד און ווערט געהרג'עט, אלע בלייבען ערשראָקען — עזריה טהוט א געשרייא — שטורם! אלע לויפען צו צו דער מויער, הייבען זיא אָן צו ברעכען — בר־כוכבא בייגט זיך אָן פערצווייפעלט איבער דינה'ס טויטען קערפּער. — דער פאָרהאַנג פאַלט שנעל אראָפּ).

פירטער אקט.

ערשטע סצענע. עלפטעס בילד.

(שטעלט פאָר איין קעניגליכער זאַאל, אויסגעשטעלט מיט א סך שטוהלען האַלב רונד, בּיינק עטליכע רייהען, איינער העכער פון דיא אנדערע, אין דער מיט א לאַנגער טיש — בר־כוכבא זיצט אויף א שטוהל גאנץ טרויעריג, דאס פנים אויסגעבלייכט, דעם קאָפּ אָנגעשפּאַרט אויף דער האנד, נעבען איהם שטעהט פּאפּוס, זייא האלטען ביידע אין א געשפּרעך).

בר־כוכבא. (מיט א טרויעריגער שטימע) נאך פּאפּוס וועל איך דיא פערלייםדונגנען הערען?
אז איך בין „בר־כוזיבא" ניט בר־כוכבא" דער זוהן פונ'ם שטערן —
איך האב, דאכט מיר, אין דער טהאט בעוויזען נענוג דער וועלט,
וויא איך האב דיא יודענס שטאנד, מיט מאכט צוריק געשטעלט:
מיינע אלע פאָרגעננער: אלעזר, חנניה, שמעון,
פערגעס ניט וואס פאר א גרויסע מאכט עס האבען זיך צוזאמען געגומען,

און האבען דאָך פערשפּיעלט ירושלים צו וועספּאסיאַנעס זוהן!...
און איך אליין מיט מיין גבורה, וואס האב איך ניט אויפגעטהון?
דאס בית המקדש געבויעט! — ירושלים! — רייך,
פערטריבען דיא רוימער — מיר זיינען הערן אליין —
נאָר איין וואָלקען פערדונקעלט מיר מיין קויטערן גליקליכען הימעל....
דינה — אָ, דינה פעהלט מיר יעצט צום רומעל;
וואס האט א ווערטה דיא קרוין, ווען זיא העלפט זיא מיר ניט טראָגען?
קיין שמחה איז מיר ליעב, נאך איהר וועל איך אייביג קלאָגען! — ...

פּאפּוס. (מיט א פאַלש רחמנות) יא, מען מעג קלאָגען נאך איהר אזא טהייערע נשמה—
(פאַר זיך מיט האַס) ארויס צו דיין ווערקציינג, מיין טהייערע נקמה!
(צו בר־כוכבא׳ן) מיר האבען זיא אומזיסט פערשפּיעלט, יא, נאר אומזיסט,
זיא איז ניט שולדיג געווען, דאס האט יעדער געוויסט —

בר־כוכבא. וואס רעדסטו פּאפּוס! מיר האבען זיא פערשפּיעלט, מיר?
האסטו מיר דען ניט מודיע געווען צייטליך פון איהר?
האב איך אפשר ניט געאיילט מיט מיין הילף צו דער רעכטער צייט?

פּאפּוס. אז איך זאָג „מיר“ מיין איך מיר יודען, מיר פיינע לייט..
וואס אלע אונגליקען קומען נאָר... איך ווייס, איך זעה עס,
פון זייערע מחלוקת׳ן, פון פערשיעדענע דעות:
שרייט דער מלחמה, מוזען יענע שרייען פריעדען..

בר־כוכבא. וואס? נאך היינט זיינען דיא דעות פערשיעדען?
נאך האט מען אזא עזות מיר ענטגעגען צו שטעהען?
רייד דייטליכער, פּאפּוס, איך וויל דיך פערשטעהען!...

פּאפּוס. איך פערשטעה דערמיט, אז צוליעב, א צו להכעיס,
קען איין איינענער פאטער, אָפּפערן מיט זיין קינדס נחת,
פאַר וואס איז אייך ניט קשה, גרויסער גבור אין דעם:
וויא קומט נאר דינה, צום שטאטהאַלטער אין זיין היים?

בר־כוכבא. וויא זיא קומט? מיט געוואלד האט מען זיא גענומען.

פּאפּוס. זאָל גאָט היטען! מיט איינענעם ווילען איז זיא צו איהם געקומען!

בר־כוכבא. (הייבט זיך אויף פונ׳ם פלאטץ מיט א ווילדען געשרייא) הא?!

פּאפּוס. שרעקט אייך ניט, גרויסער גבור, זיא איז געקומען ניט אליין,
הערט מיך נאָר אויס, וועט איהר אליין פערשטעהן:

דאס ווייסט מען, אז איהר פאטער, איז אייך שטענדיג דאנגעגען,
זר בעט אלע און רעדט נאָר פון שלום'ס ווענען;
צו דעם צוועק איז ער ביים שטאָטהאַלטער רופוס געוועזען,
איהם פערשפּראָכען, אז ער וועט נאָר ווענען שלום געהן,
און אז רופוס האט אויף זיין וואָרט ניט אזוי שטעלען געקענט,
האט ער דינה'ן פאר א משכון געלאָזט אין זיינע הענד...

בר־כוכבא. (ציטערט אַזש פאר כעס) פאפוס! !

פאפוס. דאס איז אמת, ווייסט יעדער, ניט אויסגעטראַכט,
אז ער אליין האט זיא צו רופוס'ן געבראַכט.

בר־כוכבא. (מיט רציחה) אוועק פאפוס! געוואַלד, אוועק פון מ נע אויגען
צו שארף איז דיין רכילות, וויא דיא שפּיצינע פיילען פונ'ם בויגען!...
מורד איז דער אלטער? מורד אין זיין משיח?
זיין קינד פערקויפט! אָ! שיק איהם אריין ניך!

(ער לויפט אום פאר כעס איבער'ן צימער און ברעכט דיא הענד, פאפוס רוקט זיך דער־
ווייל אלע מאל נעהנטער צו דער טהיר, און ווערענד ער הייבט אָן ארויס צו געהן, קוקט
ער אויף בר־כוכבא'ן מיט א שמחה און זינגט זיך אונטער):

פאפוס. אוי דיא נקמה! איז מיין נשמה! מיין לעבען, מיין נחמה! (אָב)

(בר־כוכבא געהט אום איבער'ן ציטער עטליכע מאל, און אַז ער זעהט אז קיינער
קומט ניט אריין, געהט ער צו צו דער טהיר לינקס און שרייט אַרוס):

בר־כוכבא. רופט מיר אריין דיא סנהדרין צום משפט געשווינד!
יא, ג'משפט מוז ער ווערען פאר מיר און פאר זיין קינד!
אז ער שרייט שטענדיג „שלום" דאס ווייס איך שוין לאַנג;
נאך נייא מיר זאָל איך וואַרמען אזא ניפטינע שלאַנג?
אָ, טהייער מוז מיר בעצאָהלט ווערען מיין דינה'ס לעבען,
זיא, וואס האט מיר דעם גאַנצען כח און מוטה געגעבען.

צווייטע סצענע. צוועלפטעס בילד.

(אין דעם מאָמענט קומען אריין דיא סנהדרין, צווישען זייא אלעזר).

בר־כוכבא. זעטצט זיך אוים סנהדרין, יעדער אויף זיין שטוהל!
איהר, וואס האט ג'משפט אזוי פיעל,
און לייענט פאָר דינים בשערי העיר;
צו זיינע דעם אמת, גע'שוואָרע' זייט איהר:

וואס קומט דעם מענשען ? זאגט ארויס פרייא !
וואס איז מורד במלכות, דעם לאַנד ניט געטרייא ?

אלעזר. (זינגט) דער דין איז קורץ און שארף, און גיך,
אָהן פיעל הקדמות —

סנהדרין. ווער ס'איז מורד במשיח,
איז אחת דתו להמית ! —

בר־כוכבא. ניין, ווידערהאָלט עס נאך אמאל,
ניין, ווידערהאָלט עס נאר אָהן צאָהל,
לאָזט הערען דעם משפט בפני עדה וקהל !

אלעזר. דער דין איז קורץ און שארף און גיך,
אָהן פיעל הקדמות :

סנהדרין. ווער עס איז מורד במשיח,
איז אחת דתו להמית ! —

בר־כוכבא. גיך ערפילט דעם משפט אין דער שעה דער בייזער,
אין דעם בוגד, ומורד במלכות — — אלעזר ! !

סנהדרין. (ערשראָקען) אָ, גאָט !

אלעזר. (זינגט) אך, וואס הער איך וואס ?
איך פערשטעה גאר ניט דאס ?
בארעכבען זיך נאָר דיא זאך צו פעהלסטו ניט !
(צו דיא סנהדרין) איך שווער דאָ אלטע פאר אייך אלע,
אז איך וויים פון גאר ניט, ניין !
דאס געזעטץ בין איך ממלא,
הייליג איז דאס תמיד בייא מיר געוועזן.

סנהדרין. זייא אונז מוחל גרויסער משיח !
גיב ניט ארויס דיין גזר אזוי גיך !
הער אונז עלטערע אצינד,
מיר שווערען דיר, אז ער איז ריין פון זינד ! —

אלעזר. איין גאָט איז מיין עדות,
אז איך בין ריין פון זינד. —

בר־כוכבא. יא, פאלש ביסטו פון לאנג געוועזן !
צו דיא רוימער פלעגסטו בסוד איבערגעבען !

אוּן פאַר אַ משכּן צוּ מאַכען פריעדען,
האָסטוּ פערקויפט דיין קינד און אויך אַלע יורען! —

סנהדרין. . . . אָ, גאָט!

בר־כוכבא. וואָס? איהר שרעקט אייך! וואָס, איהר האָט מורא?
איהר שווייגט איהם, ווייל ער איז אַ גדול בתורה!

סנהדרין. . . . אָ, גאָט!

בר־כוכבא. איהר שווייגט? וואָס, איהר רעדט ניט? — האַ? — — נאַ!
(דערשטעכט איהם).

דריטע סצענע.

(עזריה לויפט אריין פערסאַפעט, געהט צו צו בר־כוכבאן).

עזריה. איהר וועט מיר פערצייהען, גרויסער משיח!
אַ שלעכטע בשורה ברענגט אייך דער שליח:
אַ גרויסע מאַכט פון דעם שונא, וויא זאַמד אין מעער,
איז בעפאַלען אונזער לאַנד, קאָזען זיך נעהנטער אַהער,
זייא טייטען און פערברענען, עס איז ניט אויסצושטעהן;
אין דער מיט געהט דער מלך אַדריאַנוס אַליין,
ער האָט אַרום גערינגעלט ירושלים מיט אַ גרויסער מאַכט,
און דיא הייליגע שטאָט ווייעדער ביז אין גרונד חרוב געמאַכט.

בר־כוכבא. (פערטומעלט) לאָזט בלאָזען דיא שופרות צו דער מלחמה גיך!
נאָר מוטה, יודען, מוטה! מיט אייך געהט אייער גבור משיח!

(אַזוי ווילד שרייענדיג, לויפט ער אַרויס לינקס, נאָך איהם עזריה — דיא סנהדרין בייגען זיך אָן צו אלעזר׳ן איהם פערבינדען זיינע וואונדען).

אלעזר. (אָנגעשפאַרט אויף צווייא אַלטע לייט, האַלט מיט דער רעכטער האַנד צו דיא וואונדען — מיט דער לינקער אויסגעשטרעקט אין דער ריכטונג וואוהין בר־כוכבא איז אַרויס געגאַנגען).

מיין וואָרט הער, בר־כוזיבא, דוא פאַלשער משיח אויס!
איידער דער אַלטער אלעזר פון דיין האַנד געהט אויס:
אין דער מלחמה איז דיין גבורה הבל־הבלים!
יא, „שלום“ האָב איך נאָר געבעטען, יא שלום, נאָר שלום!
מיט מיר שטאַרבט דער שלום און מיט דיר שטאַרבט דיא מלחמה!...
אוי גאָט!! (ער וועגט, שוואַך)

ס נ ה ד ר י ן. נאַכט! דוא נערעכטער גאָט!

א ל ע ז ר. גאָט איז מיין עדות, אז ס'איז ריין מיין נשמה!
דרך כוכב, דרך כוכב איז ניט דער פאַלשער שטערן, ניין!
וואס גלאַנצט א מינוט און קען פערגעהן...
וואס גאָט וועט שיקען זיין א מ ת'ן משיח,
דער וועט אויף אייביג שיינען און ניט פערלאָשען ווערען ניך!...
אוי! — (מיט א שוואכער שטימע)

ס נ ה ד ר י ן. . א, גאָט!

א ל ע ז ר. א, גאָט, ס'איז מיר שלעכט!...
גאָט! דיין משפט איז גערעכט, (זינגט שוואך)
אוי! אזוי זאָגט גאָט אצינד:
איך קען דיך ניט מעהר,
ביסט נים מעהר מיין קינד, (ער ראַנגעלט זיך מיט דעם טויט)
איבער דיינע זינד, איבער דיינע זינד;
אוי ציון'ס ליכט צאַנקט אצינד!
לעשט אייביג אוים — (קוים וואס מען הערט דיא שטימע)
שיינען וועט ניט מעהר, מיין קינד,
איבער דיינע זינד, איבער דיינע זינד! —
(דיא לעצטע ווערטער הערט מען שוין גאר ניט, ער שטאַרבט).

פערוואנדלונג.

פיערטע סצענע. דרייצעהנטעס בילד.

(שטעלט פאָר דיא הויכע פעסטונג ביתר. מיט א סך טהירמע, הינטען א געשלאָסענער טויער, אויף דער מויער אין א פּאַלאַטקע ליגט בר־כוכבא און מען זעהט איהם נאָך. שומרים געהן אַרום און בעוואַכען, עס איז נאַכט).

ש ו מ ר. (זינגט אויף דער פעסטונג) גאָט דער גערעכטער,
קוקט אויף פון דאָרט!
שלאָפט נים איהר וועכטער,
היט גוט דאס אָרט! —

קאהר. מיר הערען, מיר הערען,
מיר הערען גוט;
אנטשלאָפען ווערען
וועלען מיר ניט!

שומר. גבורים וויא ריעזען,
היטען אונזער לאנד;
מיט דיא שארפע שפּיעזען,
שלאָפען זייא אין דער האנד.

קאָהר. מיר הערען . . . א. ז. וו.

שומר. דער שונא דער שלעכטער,
קוקט אויך פון דאָרט;
שלאָפט ניט, איהר וועכטער!
היט גוט דאס אָרט! —

קאָהר. מיר הערען . . . א. ז. וו.

(שומרים ווערען אַנדרימעלט, פּאפּוס פיהרט דורך שטיל דאס רוימישע מיליטער, און וויזט זייא אויף דער פעסטונג).

בר־כוכבא. לויפט ארויס צוטראגען פון דער פּאלאטקע בלאָס — דיא האאר צושויבערט).

שווייגט וועכטער, שטילט! מיך דארפט איהר ניט וועקען!
מיינט ניט, אז איך שלאָף, איך קוק אין אלע עקען —
מיך וועקען שטארקערע שומרים — לאָזען מיך ניט שלאָפען,
זייא מיינען מיך דורך דיא נעכט צו מארטערן, צו שטראָפען!...
(פויזע) פּאפּוס איז צו דיא רוימער איבערגעגאנגען!...
נו? פון איהם קען מען בעסערס ניט פערלאנגען — —
נאָר — אלעזר'ס אונשולדיג בלוט שרייט מיר אין דיא אויערן:
„פערלוירען איז ירושלים"! — פערלוירען! (בּערענקענד) פערלוירען?
פיעלע פעסטונגען זיינען שוין אריינגעפאלען צו דיא רוימער אין דיא הענד,
זייא האבען שוין צוריק בעקומען פיעלע שטעדט, צובראָכען ציון'ס ווענד...
א, ניין! זאָלאנג דער שטאָלצער מוטה לעבט נאך אין מיר,
וועל איך נאך אַלץ געווינען, קעמפּפען וויא פריהער...
נאך דיא לעצטע פעסטונג מוז איך פערטהיידינען יעצט,
פיעלע האבען זיך אונטערגעגעבען, איך מוז קעמפּפען ביי

מוטה פערלירען? פאַסט נים פאַר דעם בראַווען קריעגער!...
אפילו אין דער קלעם, איז נאָך אַלץ דער טינער — טינער!

(אין דעם מאָמענט בעווייזט זיך אלעזר׳ס גייסט פון דער רעכטער זייט פון דעם טהורם).

נייסט. (זינגט) אוי, אַזוי זאָגט נאָט אצינד!
בר־כוכבא. (ערשראָקען) וואס? נאָך אַלץ דער מאַרטער?...
נייסט. איך קען דיך נים מעהר, ביסט נים מעהר מיין קינד! —
בר־כוכבא. (נידערגעשלאָגען) אָ, דוא שרעקליכע נבואת.
נייסט. איבער דיינע זינד, איבער דיינע זינד —
בר־כוכבא. (איז צוטראָגען) פערלוירען זאָגט ער איז אַלעס? ניטאָ קיין ישועה?
נייסט. אוי, אוי! ציון׳ס ליכט צאַנקט אצינד.
בר־כוכבא. (ווילד ערשרעקענד) וואס? ציון׳ס ליכט צאַנקט בייא מיר אצינד?
נייסט. לעשט איבינ אויס, שיינען וועט נים מעהר, מיין קינד!
איבער דיינע זינד, איבער דיינע זינד — —
בר־כוכבא. (מים האַס) איבער מיינע זינד, איבער מיינע זינד?
אוועק שרעקליכער נייסט! זאָלסט פערשוואונדען ווערען:
שטעק מיר שפּיעזען אין מיין לייב, נאָר דיא ווערטער זאָל איך נים הערען,
זאָלאַנג אין מיינע אָדערן פליעסט דאס ווארעמע בלוט,
וועט ציון זיין נעוואונען, ניין! עס צאַנקט נאָך נים! —
הא! דעם מוטה זוכסטו בייא מיר צו רויבען?
דאס וואס איז מיין גאַנצער כח, מיין גלויבען?
אָ, ניין! פערליערען וועל איך לענדער, מענשען מיליאָנען,
בלייבט מיר דער מוטה, האָב איך אַלעס געוואונען! —

(גייסט בעווייזט זיך אויף דער לינקער זייט טהורם).

נייסט. אוי, אַזוי זאָגט נאָט אצינד! —
בר־כוכבא. אָ? פערפאַלגסט מיך אַלץ? —
נייסט. איך קען דיך נים מעהר, ביסט נים מעהר מיין קינד! —
בר־כוכבא. ביסט נים מעהר מיין קינד?
נייסט. איבער דיינע זינד, איבער דיינע זינד —
בר־כוכבא. (ווידער מים האַס) אוועק בעזער נייסט! פערשווינד געשווינד.
נים מיך וועסטו שרעקען, פאַר דיר שטעהט אַ ריעז:
מיט דיך זאָלאַנג מיין האַנד ווארפט נאָך אַ שפּיעז!...

(ער טהוט א וואָרף א שפּיעז דעם גייסט, דער גייסט פערשווינדעט, און ערשיינט אויגענבליקליך אויף דער רעכטער זייט טהורם).

גייסט. (זינגט ווייטער) אוי, ציון'ס ליכט צאַנקט אצינד,

בר־כוכבא. (אראָפּלאָזענדיג דעם קאָפּ שוואַך) האַ!!

גייסט. לעצטע אייביג אוים, שיינען וועט ניט מעהר מיין קינד!

בר־כוכבא. (שוואַך) . . . . יאָ!

גייסט. איבער דיינע זינד, איבער דיינע זינד. —

בר־כוכבא. יאָ, פערלוירען — אָ, טהייערער גייסט, ביסט שטארקער פון מיר!

מוטשע מיך ניט, האב רחמנות! איך קניע יעצט פאַר דיר!

(ער פאלט אויף דיא קניע) יאָ, זייא מיר מוחל, נענג שוין, לאָז מיך שוין צו רוה —

(מיט געוויין) זעה, דער גרויסער גבור בייגט פאַר דיר דיא קניע!...

איך וועל שטארבען, יאָ, נאָר לאָז מיך שטארבען וויא א העלד,

לאָז מיך חאָטש זיין דער לעטצטער אויף דעם בלוטיגען שלאכטפעלד...

(גייסט פערשווינדעט, בר־כוכבא פאַלט אויף דער ערד צום פובליקום).

יאָ, ברידער, פערגעסט שוין פון היינט אָן אין דעם זיעג,

אונזער היילינ לאַנד, וועט איהר שוין ניט אָפּנעהמען מיט קריעג,

נאָר אויף אייביג אונטערוואָרפענע — דענקט שוין נאָר ניט אפילו אויך,

אז נאָט וויל ניט, איז אומזיסט דעם גבור'ס כח! — —

(אין דעם מאָמענט הערט מען איין טראָמפּעטען־שאַל, און א געשרייא פון א סך רוימיש מיליטער).

בר־כוכבא. (חאַפּט זיך אויף געשווינד) האַ? וואס הער איך טראָמפּעטען־שאַל!

אנפאַנגען דיא מלחמה, איז דאס א סיגנאַל?

(ער קוקט זיך צו צו דער זייט, וואו מען הערט דאס געשרייא פון דעם רוימישען חיל).

אָ, דיא מאכט פון דעם שונא איז זעהר גרויס...

שווער זיך צו האלטען, פערלוירען איז אלעס — אוים! —

(מיט פייער) ניין, שונא! פרעה דיך ניט! אז איך קען שוין נאָר ניט נעהמען ביי דיר,

איינס וועל איך בייא דיר רויבען: דיין שטאָלץ איבער מיר!

ניט דיין פייל זאָל דורכבויער; דיא ברוסט פון דעם גבור,

פון מיין האַנד אליין איז מיר צו שטארבען ליעבער! — —

פירצעהנטעס בילד.

(ער שטעכט זיך אריין אין הארצע: א שווערד — פאלט אום אויף דער ערד טויט. דאס געשרייא פון דיא רוימער ווערט שטארקער, פאפוס לויפט ארויף און וויל שטעכען בר־כוכבא׳ן — קומט איהם ענטגעגען עזריה און דערשטעכט איהם — נאך איהם לויפען ארויף אויף דער מויער דאס גאנצע יודישע מיליטער — זייא קומט ענטגעגען דאס רוימישע מיליטער. עס פאנגט זיך אן דער קריעג, פעכטען זיך, שטעכען — מיט א געשרייא. עס קלינגען שווערדען, מען הערט דאס קראכען פון מויערן — דיא פעסטונג ביתר שטעהט אין פייער און ברענט, אלע טהירמע פאלען און ברעכען זיך — עטליכע רוימישע סאלדאטען לויפען צו הינטען און ברעכען אויף דעם מיטעלסטען טויער — מען זעהט דורך דעם טויער א שרעקליך בילד בעלייכטעט: איין רוימישער סאלדאט דער׳הרג׳עט א קינד אויף זיין מוטער׳ס הענד, ווערענד דיא מוטער שטעהט אויף דיא קניע און וויל פערטהיידיגען איהר קינד — איין רוימישער העלד האלט ביים קאפ איין אלטען יודען און הייבט אויף, אויף איהם זיין שווערד — איין רוימער שטעהט מיט א פוס אויף איין יודען און מיט דער האנד שטעכט ער איהם אריין א שפיעז — דאס בילד פון הינטען אין טויער ווערט בעלייכטעט מיט גרין פייער — אויבען דיא פעסטונג, מיט רויט פייער — ווערענד דעם רעש, פאלט דער פארהאנג לאנגזאם).

ע נ ד ע.

UNIVERSITY OF ILLINOIS
LIBRARY

Class Book Volume

Ja 09-20M

296.025
G56b

ldfaden
Bar Kochba